

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXXI. • Júl 2023 • Číslo 7

A photograph of two soldiers in camouflage uniforms and helmets operating a machine gun from a trench. The soldiers are looking through the sights of the weapon, which is mounted on a tripod. The trench is filled with mud, and the background is a clear blue sky.

Alertex 2023

Horúca Arktída

Železní muži, železné ženy

Vojenský ombudsman Roman Rybák

Mnohonárodné bojové zoskupenie NATO

**Rozhovor s ministrom obrany
Martinom Sklenárom**

Na Ďumbier rekordne

Rezort obrany si 24. júna v rámci 5. ročníka Veteránskeho výstupu na Ďumbier pripomenul 143. výročie narodenia generála Milana Rastislava Štefánika, ako aj všetkých vojnových veteránov z protifašistického odboja, a tiež z operácií medzinárodného krízového manažmentu. „Veteránsky výstup na najvyšší vrch Nízkyh Tatier je skvelá príležitosť na stretnutie so všetkými, ktorým záleží na zachovávaní historickej pamäte, ako aj s milovníkmi prírody a krásy našich hôr,“ uviedol minister obrany Martin Sklenár. V rámci výstupu sa spolu s ostatnými pri Chate M. R. Štefánika pod Ďumbierom poklonil pri pamätníku padlých hrdinov SNP a zúčastnil sa aj na odhalení Lavičky cti, ktorá je tiež venovaná pamiatke

gen. Štefánika a všetkým vojnovým veteránom. Ako odhadol zakladateľ tradície veteránskych výstupov Richard Zimányi, vedúci oddelenia starostlivosti o vojnových veteránov a vojenských dôchodcov MO SR, na tomto ročníku sa spolu zúčastnilo napriek nepriazni počasia asi 350 vojakov OS SR a ich rodinných príslušníkov, vojakov z Mnohonárodnej bojovej skupiny NATO pôsobiacej v SR, zamestnancov rezortu a ďalších milovníkov hôr. Je to najviac v doterajšej histórii. Po návrate čakal všetkých nielen vojenský guláš, ale vo vojenskom stane im na harmonike zahral a zaspieval priamy účastník SNP Vladimír Strmeň.

Pavol Vitko • Foto: autor

Vážení čitatelia,

ak na stranách 4 a 5 predstavujeme naše železné ženy a mužov, strana 11 je zasa o spájaní intelektu IT mozgov. Ak si jedni vojaci zvyšujú svoj fyzický fond a profesionálnu pripravenosť, podobne ako sa ich kolegovia snažia vedomostne stíhať s najnovšími technologickými trendami, je to opäť o tom starom gréckom prísloví, že v zdravom tele (ozbrojených síl) sídli zdravý duch.

Pravdaže, na rozvoj jedného aj druhého treba mať podmienky. Respektíve – vytvoriť ich. Tiež o tom hovoríme v rozhovore s ministrom obrany Martinom Sklenárom. Život v našom rezorte profesijne vníma už od roku 2003 a vie, že on ich za niekoľko mesiacov v rámci vlády odborníkov komplet nevytvorí. Ale určite sa na ich vytváraní chce podieľať. A to vo vysokom tempe, aké bolo v našom rezorte nastavené v ostatných rokoch. V oblasti modernizácie a nákupov techniky, ako aj obnovy a budovania infraštruktúry, stabilizácie a posilňovania sociálneho statusu nás všetkých. A tiež v hrdosti na to, že patríme do spoločenstva krajín, kde platí príslovie, ktoré je opäť až notoricky známe: Jeden za všetkých, všetci za jedného. Taký je aj názov našej témy, v ktorej predstavujeme Mnohonárodné bojové zoskupenie NATO, ktoré sídli u nás v Lešti a je jednou z aliančných odpovedí na ruskú agresiu proti Ukrajine. Aliančných, teda aj našich!

Chcelo by to do tretice ešte jedno príslovie. Na strane 45 nám ho ponúka vojenská psychologička, poručíčka Dominika Koreňová. Je to vlastne jej odporúčanie. Znie takto: Zjedz žabu hneď zrána. O čo ide? Aj o to, že ak sme od začiatku roka netlačili problémy a úlohy pred sebou, ale usilovali sme sa a mali sme možnosť vyriešiť ich čím skôr, máme nádej, že cez leto si nájdeme zaslúžených pár chvíľ na oddych a odpočinok. Takže pekné leto :-)

Pavol Vitko
šéfredaktor

ČÍSLO MESIACA

POZOR! POZOR! POZOR! POZOR! POZOR! POZOR!

Oddelenie rezortnej tlače a redakcia mesačníka **Obrana** zmenili telefónne čísla.

Nové čísla pevných služobných liniek s predvoľbou **0960** sú

Miloslav Ščepka – vedúci oddelenia rezortnej tlače (0960) 30 30 37

Pavol Vitko – šéfredaktor mesačníka **Obrana** (0960) 30 30 38

Milena Slezáková – tajomníčka redakcie **Obrana** (0960) 30 30 39

Na obrázku je vojenský poľný telefón TP 25 zo zbierok Vojenského historického múzea Piešťany.

Foto: Vojenský historický ústav - VHM

- 4 16. ročník súťaže Železný muž
- 6 Previerkové cvičenie ALERTEX 2023
- 11 Obrana a informačné technológie
- 12 Aktívne zálohy Vojenskej polície
- 14 Podpora Ukrajiny je investíciou
- 16 Rozhovor s ministrom obrany SR Martinom Sklenárom
- 18 TÉMA: Mnohonárodné bojové zoskupenie NATO na Slovensku

- 26 Ukrajinci sa učia ovládať F-16
- 28 Medzinárodný veľtrh obrannej a bezpečnostnej techniky IDET v Brne
- 30 Rozhovor s vojenským ombudsmanom Romanom Rybákom
- 32 Prvá svetová vojna v zázemí
- 34 Zberateľ militárií Jozef Martončík
- 38 Horúca Arktída
- 41 Základný výcvik vojensko-praktického lezenia
- 43 MILITARY ENGLISH: From neutrality to NATO membership
- 44 Cvičíme v lete
- 46 Obranný úsek Jaseň
- 47 Americký balíček prvej pomoci

NA TITULNEJ STRANE: Na výcviku Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO na Slovensku sa zúčastňujú aj príslušníci OS SR
• Foto: pplk. v zál. Peter Sobek

Železní muži -

V Lešti sa 7. a 8. júna uskutočnil 16. ročník súťaže Železný muž. Už tradične ju usporiadal odbor špeciálneho výcviku Centra výcviku Lešť. Tento rok bola súťaž v mnohom prelomová. Okrem pravidelných účastníkov z rezortov obrany a vnútra sa do nej po prvý raz zapojili aj zahraniční účastníci, príslušníci slovinského a českého kontingentu Medzinárodného bojového zoskupenia NATO na Slovensku.

Des. Dzurilla (vľavo) a por. Mišovič súťažili bok po boku aj na prekážkovej dráhe

Desiatnik Tomáš Dzurilla si už po tretí raz odniesol pohár pre Železného muža

Súťaž tak získala medzinárodný rozmer. Po prvý raz sa do merania síl prihlásili aj dve ženy, príslušníčky Ozbromených síl SR. A ich premiéra medzi mužmi bola vydaná. Niektoré disciplíny boli pre nich upravené, napríklad zrýchlený presun v maskáčoch a kanadách s maketou Sa vz. 58 bežali na polovičnú vzdialenosť ako muži, teda 2,5 kilometra. Hneď v prvej disciplíne – zrýchlenom presune na päť kilometrov prekvapivo dominoval jeden z dvoch slovinských reprezentantov. Pri behu ho povzbudzovalo niekoľko desiatok príslušníkov slovinskej jednotky. Nestratil sa ani český vojenský policajt Jirka.

Po prvej disciplíne nasledovali prvý deň v rýchлом slede zhyby na hrazde nadhmatom, obracanie 200-kilogramovej pneumatiky, zdvíhanie 60-kilogramovej kladky nad hlavu (Log Lift) a prehadzovanie rovnako ťažkého vre-

ca cez hrazdu. Druhý deň čakala všetkých účastníkov súťaže prekážková dráha CIZMA na čas, ťahanie nákladného vozidla Aktis na vzdialenosť 20 metrov, nesenie dvoch šesťdesiatkilových kufrov na vzdialenosť 40 metrov a ďalšieho bremena. Celá súťaž bola nesmierne vyrovnaná a o poradí na prvých miestach rozhodla až posledná disciplína – plávanie v maskáčoch a kanadách vo vodách vododromu.

Spomedzi 37 účastníkov sa napokon absolútnym víťazom stal desiatnik Tomáš Dzurilla zo 65. prieskumného práporu Prešov pred poručíkom Marošom Mi-

Celkovo tretí bol voj. policajt slob. Michal Gavaj

- železné ženy

Des. Jana Kraková

Slob. Soňa Sádovská

šovičom z policajného pohotovostného útvaru Košice a vojenským policajtom slobodníkom Michalom Gavajom z 2. skupiny špeciálnych policajných operácií Prešov. Hlavný rozhodca súťaže čatár Lukáš Filka z odboru špeciálneho výcviku CV Lešť vyzdvihol snahu všetkých účastníkov súťaže splniť jej náročné kritériá, dosiať najvyšší počet súťažiacich, medzinárodný rozmer súťaže a premiérovú účasť žien. Nakoniec zvíťazila slobodníčka Soňa Sádovská z 2. brigády vzdušných síl Zvolen pred desiatničkou Janou Krakovou z 54. raketo-metného oddielu 5. delostreleckého pluku Rožňava.

Veľkú spokojnosť s účasťou a výsledkami súťaže vyjadril aj riaditeľ Centra výcviku Lešť Anton Maštalský: „Dúfam, že na súťaži sa aj v budúcnosti budú pravidelne zúčastňovať príslušníci armád NATO dislokovaných na Slovensku a ženy. V týchto oblastiach bol 16. ročník súťaže inšpirujúci.“ Hoci víťazstvo Tomáša Dzurilla organizátorom pridalo prácu. Do budúceho ročníka musia zaobstarať nový putovný pohár. Desiatnik Dzurilla vyhral súťaž už po tretí raz, a preto získal pohár nastálo.

Text a foto: Jozef Žiak

Účastníci súťaže pred úvodným behom

Výcviková aktivita roka

Komplexný presun celého vrtulníkového krídla z miesta stáleho pôsobenia do záložných priestorov sa neprevičoval už vyše dvadsať rokov. V rámci previerkového cvičenia našich ozbrojených síl Alertex sa však takýto presun 51. krídla Prešov reálne uskutočnil.

„V prípade eskalujúcej hrozby jednotky opúšťajú miesta stálej dislokácie, aby predišli svojmu zničeniu. Presne to sme si precvičili presunom letectvej a zabezpečovacej techniky na vopred vytipované záložné miesto,“ konštatoval veliteľ 51. krídla plukovník Marek Homola.

Záložné letisko

Priznal, že to nebola jednoduchá úloha. Príslušníci krídla ju však spolu s vojakmi trenčianskej brigády spoločnej podpory splnili a v stanovenom čase presunuli desiatky kusov letectvej a zabezpečovacej techniky. Pripravili záložnú letiskovú plochu na letové aktivity, ktoré nasledovali bezprostredne po presune vrtulníkov UH-60 Blackhawk.

To bola len jedna z epizód tohtoročného najrozsiahlejšieho cvičenia príslušníkov ozbrojených síl. Prebiehalo po celom území Slovenska, v kasárenských priestoroch, na veliteľstvách, aj vo výcvikových priestoroch, vrátane Centra výcviku Lešť.

Veliteľ Spoločného operačného veliteľstva (SOV) OS SR Banská Bystrica generálmajor Martin Michalko, ktorého príslušníci cvičenie pripravili a riadili, pripomína, že najväčší dôraz v rámci cvičenia kladli predovšetkým na plnenie úloh bojovej pohotovosti a ochrany síl. „Musíme byť pripravení

zabezpečiť ochranu infraštruktúry krajiny proti prípadnému preniknutiu záujmových osôb, ktoré sa budú usilovať odhaliť našu činnosť a prenášať informácie k potenciálnemu nepriateľovi.“ Podľa neho musia mať definované miesta velenia od veliteľstva spoločných síl smerom k veliteľstvám síl a podriadeným útvarom. Aby včas dostali všetky potrebné informácie, mohli ich analyzovať a vedeli sa plnohodnotne pripraviť na uskutočňovanie všetkých operácií.

Prepad velenia

„Alertex 23 sa síce nazýva cvičenie, ale my sme ho poňali ako operáciu. Obsahuje prvky operácie vrátane plánovania. Na operáciu bol vypracovaný operačný plán, velitelia síl vydali svoje operačné plány. Preto sme sa snažili, aby Alertex nechápali ako cvičenie, ale ako operáciu. Aby sa príslušníci ozbrojených síl učili, že je prípravou na reálne plnenie úloh,“ zdôrazňuje generálmajor Michalko. Dodáva, že sa snažili do Alertexu zapracovať aj také veci, ktoré sa dosiaľ veľmi necvičili. Napríklad reálny a operačný prepád veliteľského stanovišťa veliteľa brigády, zajatie, postupy súvisiace s vyjednávaním. Zabezpečenie perimetra, ale aj zaujatie záložných miest velenia a prostriedkov. „Odhalili nám množstvo vecí, ktoré bude potrebné v budúcnosti vyriešiť a dopracovať. Aby sme boli v tomto smere

pripravení. Výcvik, ktorý je umelo hodnotený bez nedostatkov, no za pár mesiacov vysvitne, že realita je úplne iná, je zlý a zbytočný.”

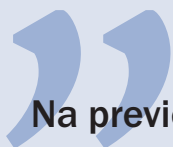
Alertext aj podľa riadiaceho cvičenia generálporučíka Ľubomíra Svobodu ukázal, že je potrebné, aby viac spolu cvičili jednotlivé súčasti ozbrojených síl. V poslednom období síce jednotky a útvary robili výcvik, ale do istej miery decentralizovane. V rámci Alertextu sa museli zosúladiť útvary a veliteľstvá pozemných aj vzdušných síl, síl pre špeciálne operácie i vojenského zdravotníctva. Ukázalo sa, že ich súhra nie je vždy dokonalá. Preto bude podľa generálov Svobodu a Michalka nevyhnutné klásť väčší dôraz na súčinnosť výcvik v rámci celých Ozbrojených síl SR.

Pre veliteľa 11. mechanizovaného práporu Martin podplukovníka Mariána Golisa bolo cvičenie doslova krst ohňom. Začiatkom mája prevzal velenie útvaru a odišiel s jeho časťami do Centra výcviku Lešt. S výcvikom v Lešti začali ešte pred cvičením Alertext, keď jednotlivé roty absolvovali komplexné streľby z ručných zbraní a zbraňového systému BVP-2, aj výcvik boja v zastavanej oblasti. Nasledovali 96-hodinové výcviky rôť, takticko-poradové cvičenia rôť zamerané na ofenzívne a defenzívne aktivity, ďalej kontroly zladenosti mechanizovaných rôť, OTC prieskumnej čaty a kontroly zladenosti mýnometnej a protitankovej čaty.

Skúška ohňom

„Podrobne sme s veliteľmi rôť vyhodnotili klady a nedostatky týchto výcvikov, aby sme sa čo najlepšie pripravili na vyvrcholenie výcviku – rotné taktické cvičenia s bojovou streľbou. Tretia mechanizovaná rota pod velením nadporučíka Michala Kozmona uskutočnila s úplnou prípravou útok v zastavanej oblasti, kde využila strelecké haly na bojovú streľbu útočného elementu a pechotnú strelnicu na bojovú streľbu podporného elementu. Bolo to po prvý raz, čo sme takto vykonali rotné taktické cvičenie s bojovými streľbami v zastavanej oblasti,” hovorí podplukovník Golis. Dodáva, že 2. mechanizovaná rota pod vedením kapitána Jozefa Bukovského absolvovala rotné taktické cvičenie s bojovými streľbami na defenzívnu tému: zaujatie obrany mimo dotyk s nepriateľom a vedenie boja na zdržanie pri zaujímaní nasledujúcich bojových postavení. „Obe mechanizované roty, prieskumná, mýnometná a protitanková čata preukázali výbornú pripravenosť a vycvičenosť. Bol som veľmi spokojný s nasadením vojakov, bojovým správaním a vojenskou disciplínou,” hodnotí podplukovník Golis.

Náčelník odboru výcviku a cvičení spoločného operačného veliteľstva plukovník Ladislav Kysel bol povereným dôstojníkom zodpovedným za prípravu cvičenia zo strany SOV. Má bohaté skúsenosti z pôsobenia v medzinárodnom

Na previerkovom cvičení Alertex, ktoré sa uskutočnilo od 22. mája do 9. júna, sa zúčastnilo vyše šesťtisíc vojakov a niekoľko stoviek kusov vojenskej techniky.

Súčasťou cvičenia bola simulácia rôznych incidentov, ktorým by vojaci mohli čeliť v čase krízy alebo eskalácie konfliktu a ich reakcia na tieto incidenty. Rozohrávali ich vyčlenení príslušníci ozbrojených síl, ktorí v blízkosti vojenských útvarov, zariadení a výcvikových priestorov imitovali činnosť potenciálnej cudzej moci so zameraním na rôzne formy hybridného alebo nekonvenčného pôsobenia. Bola to najväčšia výcviková aktivita ozbrojených síl v rámci výcvikového cyklu október 2021 – september 2023.

ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA •

Previerkové cvičenie Alertex, ktoré vždy dokonale preverí pripravenosť a činnosť celých ozbrojených síl, sa uskutočňuje raz za dva roky. Čo prinieslo tohto roku?

generálporučík Ľubomír Svoboda
zástupca náčelníka Generálneho štábu
OS SR, riadiaci cvičenia Alertex:

„Cieľom bolo preveriť činnosť ozbrojených síl pri uvádzaní do vyšších stupňov bojovej pohotovosti, ako aj plnenie úloh na ochranu síl a ďalších úloh v stave bezpečnosti v reakcii na rôzne formy hybridných hrozieb. Vojaci tiež plnili úlohy v spolupráci s ďalšími zložkami štátnej správy a bezpečnostnými zbormi, najmä v okolí štátnej hranice Slovenskej republiky.“

generálmajor Martin Michalko
veliteľ SOV Banská Bystrica:

„Cvičenie je raz za dva roky. Organizovali sme ho už pred predvlani, len s iným miestom riadenia. Je to národné previerkové cvičenie, jeho úlohou je preveriť kapacity a schopnosti Ozbrojených síl SR v jednotlivých situáciách, ktoré môžu nastať. Som rád, že spoločné operačné veliteľstvo je plne spôsobilé pripraviť a riadiť takéto cvičenie. Som spokojný s prácou podriadených, ktorí cvičenie pripravovali a riadili. Ukázalo sa, že systém riadenia a velenia máme nastavený tak, že dokážeme včas zvládnuť všetky výzvy.“

prostredí – v Centre excelentnosti velenia a riadenia NATO v holandskom Utrechte, a najmä vo veliteľstve Mnohonárodného zboru NATO Severovýchod (MNC NE) v Štetíne.

„Zúčastnil som sa na podobnom cvičení NATO Steadfast Jupiter v roku 2019. Získané skúsenosti som sa usiloval zapracovať do prípravy scenára a operačného plánu Alertexu. Najtvrdším orieškom bolo zabezpečiť, aby boli všetky zložky ozbrojených síl zapojené do cvičenia rovnomerne, aby pochopili svoju úlohu podľa operačného plánu.“ Plukovník Kysel otvorene priznáva, že spočiatku to nebolo jednoduché. Ale v konečnom dôsledku prevládalo spoločné chápanie úloh a plnenie cieľov. „Pôsobil som na veliteľstve mnohonárodného zboru v Štetíne, ktorý zodpovedá za oblasť pobaltských krajín a Poľska, tam hrozbu zo strany Ruska vnímajú oveľa viac a reálnejšie, ako v našom regióne.“

Bez potemkíniád

Previerkové cvičenia musia podľa plukovníka Kysela obsahovať aj určitý moment prekvapenia. Preto boli rozohrané incidenty v priestoroch veliteľstva 1. mechanizovanej brigády Topoľčany či 51. krídla Prešov. Velitelia a štáby museli riešiť neplánované výzvy a incidenty. „Dokážu najlepšie preveriť pripravenosť štábov a jednotiek. Najmä v situácii, keď nie je

všade ideálny stav v naplnenosti personálom ani technikou. Velitelia so štábmi musia dospieť k najlepším možným rozhodnutiam a riešeniam. Cieľom cvičenia nie je vyhrať či prehrať, ale predovšetkým si precvičiť možnosti, ktoré sa môžu reálne udiť. Je to príprava na realitu, nie hranie a vytváranie potemkinovských dedín. Cvičiaci zo všetkých zložiek si museli uvedomiť, že sú súčasťou jedného celku a musia vedieť spolupracovať na dosiahnutí cieľa.“

Ako je plukovník Kysel spokojný s realitou cvičenia? „Hlavné ciele boli splnené. Odhalili sme však mnohé, nie celkom dobre fungujúce alebo neskoordinované záležitosti. Musíme sa z nich poučiť. Aby sme pri cvičení Alertex 25 nemuseli konštatovať, že sa opakujú.“ A poučenia pre tvorcov cvičenia? „Priznávam, že už dnes vidíme niektoré veci, ktoré sa mohli urobiť lepšie. A v prípade rozohry či scenára, treba ísť do väčších detailov. Ale to nám ukázal až reálny priebeh cvičenia. Aj nám cvičiaci niekedy otvorili oči, pripomenuli, že niektoré veci sme možno celkom nedomysleli. Ale je to pre nás výborná skúsenosť, lebo naše spoločné operačné veliteľstvo má koncom roka dosiahnuť jednu zo svojich spôsobilostí: plánovať a riadiť hlavné cvičenie Ozbrojených síl SR.“

Jozef Žiak

Foto: autor, 57. sam. oddiel, 11. mpr, SOV

ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA •

Previerkové cvičenie Alertex, ktoré vždy dokonale preverí pripravenosť a činnosť celých ozbrojených síl, sa uskutočňuje raz za dva roky. Čo prinieslo tohto roku?

plukovník Ladislav Kysel

náčelník odboru výcviku a cvičení SOV:

„Bol som povereným dôstojníkom, zodpovedným za prípravu cvičenia zo strany SOV. Pred dvoma rokmi mal Alertex predsa len trochu iný charakter, lebo za časťou bojovej a mobilizačnej previerky nasledovalo cvičenie Slovenský štít.“

Tohto roku to bolo inak. Alertex sa konal ako previerkové cvičenie, kde sa prvá časť zamerala na bojovú a mobilizačnú pohotovosť, previerku opatrení na ochranu síl, ale druhá časť smerovala k prevereniu a uskutočneniu výcvikových aktivít zameraných na odstránenie potenciálneho nepriateľa a narušiteľa.“

podplukovník Marián Golis

veliteľ 11. mechanizovaného práporu Martin:

„Pre riadiaci štáb aj mňa osobne predstavovalo náročnú úlohu v priebehu týždňa naplánovať, skoordinať a riadiť dve rotné taktické cvičenia s bojovými strelbami a dve kontroly zladenosti rôť, pričom každé taktické cvičenie malo inú tematiku. Náročné tiež bolo skoordinať jednotlivé činnosti a plnenie úloh v posádke, kde prebiehala prvá časť cvičenia, zameraná na plnenie úloh bojovej pohotovosti. Musím však povedať, že som s plnením úloh spokojný a som rád ako ich prápor v Lešti aj v posádke Martin zvládol.“

Spoločný vyšehradský projekt

Na ochrane vzdušného priestoru Slovenskej republiky sa po novom spolu s českými a poľskými vzdušnými silami podieľa aj Maďarsko. Podpisom deklarácie Vyšehradskej skupiny vznikol 12. júna reálny vyšehradský projekt, ktorý potvrdil dôležitosť tohto regionálneho formátu. Počas rokovania V4 pri príležitosti končiaceho slovenského predsedníctva ju podpísali ministri obrany Slovenska, Maďarska, Poľska a námestník ministerky obrany Českej republiky. Šéf slovenského rezortu obrany to vyzdvihol ako praktický dôkaz spojenectva a nezištnej pomoci do dodania nových stíhacích lietadiel F-16.

Ministri hovorili aj o odpore Ukrajiny. Dôležitou témou bolo zvyšovanie výrobných kapacít obranných priemyslov krajín V4.

Podpísali darovaciu zmluvu

Národný riaditeľ pre obranné spôsobilosti Ministerstva obrany SR Dalibor Pavolka podpísal 8. júna s nemeckým partnerom Thomasom Frankenbergom darovaciu zmluvu na dva systémy protivzdušnej obrany veľmi krátkého dosahu MANTIS medzi Slovenskom a Spolkovou republikou Nemecko. Posilnia ochranu našej východnej hranice zabezpečenú národnými a spojeneckými kapacitami. Slovensko ich dostane bezodplatne a natrvalo. Každý systém sa skladá zo šiestich automatizovaných kanónov s možnosťou rozšírenia na osem, dvoch senzorových staníc a veliteľského stanovišťa. Súčasťou dodávky budú aj tri prehľadové rádiolokátory s dosahom do 100 km a tiež výcvik slovenských vojakov. Na obsluhu systému MANTIS sa v Nemecku pripravuje 44 príslušníkov a príslušníkov Ozbrojených síl SR.

Foto: Ivan Kelement

► V podnikoch obranného priemyslu

Minister obrany Martin Sklenár a štátny tajomník Marian Majer navštívili výrobné priestory, montážne dielne a ďalšie prevádzky domáceho obranného priemyslu v Dubnici nad Váhom.

V zbrojárskych podnikoch ZVS Holding, KONŠTRUKTA - Defence a ZTS Špeciál, ktoré patria pod štátny holding DMD GROUP, sa úspešne realizujú projekty dôležité pre Ozbrojené sily SR. Spoločnosti pracujú najmä na troch veľkých projektoch: pásových bojových obrnených vozidlách, kolesových transportéroch a výrobe delostreleckej munície kalibra 155 mm.

► Slovensko navštívil admirál Bauer

V Bratislave sa stretli náčelníci generálnych štábov Čiech, Maďarska, Poľska a Slovenska na rokovani vo formáte V4 + Ukrajina. Zhodnotili predsedníctvo Slovenska vo V4 a oboznámili sa

s aktuálnou vojenskou situáciou na Ukrajine. Na pozvanie náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Daniela Zmeka rokovanie navštívil predseda Vojenského výboru NATO admirál Rob Bauer. Prijal ho aj minister obrany Martin Sklenár. Diskutovali o aktuálnych témach pred summitom NATO vo Vilniuse, najmä o posilnení ochrany východného krídla, ako aj o aktualizácii obranných plánov Aliancie. Venovali sa tiež protivzdušnej a protiraketovej obrane.

► Uctili si obeť

V obci Polomka sa uskutočnila pietna spomienka na členov amerických a britských špeciálnych jednotiek, ktorí padli v Slovenskom národnom povstaní. Spolu so zástupcami OS SR im prišli vzdať úctu

štátny tajomník Marian Majer, americký veľvyslanec USA Gautam A. Rana, veľvyslanec Spojeného kráľovstva Nigel Baker a predstavitelia diplomatických zborov.

► Rezort rozdelil dotácie

Rezort obrany pokračuje v podpore projektov súvisiacich s témou obrany a bezpečnosti. Aj tento rok bolo na dotácie pre subjekty tretieho sektora vyčlenených 500-tisíc eur, o ktoré sa mohli uchádzať občianske združenia, nadácie, neinvestičné fondy a neziskové organizácie, mestá a obce. Zo 149 žiadostí podporu získalo 63 projektov: vzdelávacie aktivity, športové, kultúrne, ale tiež spoločenské podujatia zamerané na budovanie moderného vlastenectva, informovanie o NATO a EÚ, na prezentáciu Ozbrojených síl SR, ochranu historického a kultúrneho dedičstva.

Koncentrácia INTELEKTU

Zľava plk. Aurel Sabó, plk. Štefan Čahoj, plk. v. z. Miroslav Brvnišťan a genmjr v. v. Klaus-Peter Treche

„Je to mimoriadne dôležitý prienik v prepájaní poznatkov v oblasti informačných technológií medzi výskumnou sférou, akademickou obcou a produkčným potenciálom firiem s modernizačnými potrebami nášho rezortu,“ charakterizoval združenie AFCEA plukovník Štefan Čahoj, riaditeľ odboru spôsobilostí a prevádzky komunikačných informačných systémov sekcie modernizácie MO SR.

Už v roku 1946 si veliteľ spojovacieho vojska amerických vzdušných síl brigádný generál David Sarnoff uvedomil, že v oblasti búrlivo sa rozvíjajúcej „spojárčiny“ a telekomunikačných odvetví (potom počítačov a dnes už aj umelej inteligencie) je z hľadiska národnej bezpečnosti nevyhnutné prepojenie najlepších mozgov. A to z ozbrojených síl, akademickej pôdy, aj priemyslu. „V tom čase, keď mala ešte armáda v týchto oblastiach výrazne navrch, generál Sarnoff vytvoril prísne nekorupčnú platformu AFCEA na výmenu poznatkov a skúseností,“ uviedol Petr Jirásek, regionálny riaditeľ tohto združenia pre strednú a východnú Európu. Sumarizoval, že združenie má dnes 35-tisíc individuálnych členov a 2 000 je kolektívnych. Spolu 130 pobočiek sídli na všetkých kontinentoch. Slovenská si v máji vo Svätom Jure pripomenula 20. výročie svojej činnosti.

Informácie sú život

„Jednou zo základných úloh armády je rozvíjať svoje spôsobilosti, pričom oblasť velenia a riadenia s podporou komunikačných informačných systémov patrí k najdôležitejším, hoci mnohokrát podceňovaným. My totiž na prvý pohľad nerobíme taký hluk ako tank či húfnica,“ s úsmevom porovnal generálporučík v. v. Jiří Baloun, ktorý bol do roku 2007

náčelníkom českého spojovacieho vojska a dnes je čestným viceprezidentom českej AFCEA. Muž, ktorý svoju vojenskú kariéru začínal na Vysokej vojenskej technickej škole v Liptovskom Mikuláši a končil ju ako prvý zástupca náčelníka Generálneho štábu Armády ČR, dodáva: „Aj konflikt Rusko – Ukrajina jasne hovorí, v čom spočíva technologická prevaha. Dokumentuje, akú cenu má spojenie a informácie o bojisku pre vyššie stupne velenia, ako aj pre konkrétneho vojaka v prvej línii. Ani armáda nemôže zaspáť v inováciách, pre vojakov je však veľmi ťažké byť v kontakte so špičkovými technologickými spoločnosťami, preto je vynikajúce, ak existuje platforma ako AFCEA, prostredníctvom ktorej môžeme komunikovať.“

Prorektor pre vzdelávanie Akadémie OS SR plukovník Aurel Sabó dodáva: „Spolupracujeme už dve desaťročia a ak sa my, vyučujúci i naši študenti, môžeme zúčastňovať na konferenciách či seminároch AFCEA, máme istotu, že sa v rámci informačnej komunity stretne vždy s najmodernejšími trendmi.“

Dôvera a nedôvera

„V Armáde Českej republiky sa model spolupráce IT a KIS špecialistov začal hneď po jej vzniku pred tromi desaťročiami. Obrovskú podporu z armádnych

štruktúr v prospech tejto spolupráce možno odčítať aj z toho, že zo šiestich čestných viceprezidentov českej AFCEA sú štyria bývalí generáli. Vráťane aktuálneho českého prezidenta Petra Pavla. „U nás na Slovensku sme sa stretali so značnou dávkou nedôvery a spochybňovania. Aj preto sme vznikli až o desať rokov neskôr. Ďakujem za podporu našim českým kolegom, ktorí nám dodávali guráž,“ spomenie plukovník v. v. Ladislav Kollárik. Dnes viceprezident AFCEA Slovakia slovenskú pobočku „naštartoval“, hoci sám ako aktívny vojak nemohol byť jej prezidentom. „Tých 150 podujatí AFCEA usporiadaných na Slovensku prinieslo výborné ovocie – a to je moja satisfakcia,“ dodal s hrdosťou. „Plukovník Kollárik, tak ako kedysi generál David Sarnoff v USA skrátka chápal, že ani ozbrojené sily a ďalšie ozbrojené zbory sa bez spolupráce s civilným IT a KIS sektorom nezaobídu,“ ocenil jeho úsilie prezident AFCEA Slovakia Miroslav Brvnišťan, plukovník v. z.

Potlesk a ambície

M. Brvnišťan poďakoval za podporu viceprezidentke svetovej organizácie AFCEA Tine Jordan a európskym funkcionárom generálmajomom Erichovi Staudacherovi a Klausovi-Petrovi Trechemu. Za výrazný podiel na spolupráci medailami združenia vyznamenal predchádzajúceho ministra obrany Jaroslava Naďa, plukovníka Štefana Čahoja a Martina Potockého zo sekcie modernizácie MO SR a veliteľa brigády spoločnej podpory brigádneho generála Jozefa Ševčíka. Ako inštitúcie boli ocenené Ministerstvo obrany SR a Akadémia ozbrojených síl.

A ako možno dešifrovať skratku AFCEA? Odpovedá Miroslav Brvnišťan: „Kedysi pri vzniku v roku 1946 sme sa volali Armed Forces Communication and Electronic Association. Celý názov však už dávno nepoužívame. Náš záber je totiž oveľa širší. Ostala len skratka – a tým väčšie ambície byť spoločne stále vpredu.“

Pavol Vitko • Foto: Marek Čepa

Prezident českej AFCEA Tomáš Müller a plk. v. v. Ladislav Kollárik

Vlkanovú chránili záložníci

Vo výcvikovom zariadení Vojenskej polície Vlkanová-Hronsek sa uskutočnilo štvrté dvojtýždňové cvičenie príslušníkov Aktívnych záloh Vojenskej polície. Zúčastnilo sa na ňom devätnásť záložníkov a jedna záložníčka.

Zástupca riaditeľa Vojenskej polície plukovník Marián Kudláč zdôraznil veľký význam, ktorý vedenie Vojenskej polície pripisuje príprave aktívnych záloh, ich výcviku. Podľa neho predpokladajú, že ešte v tomto roku bude 10 ďalších záujemcov zaradených do Aktívnych záloh Vojenskej polície.

Chránili celý objekt

Riaditeľ odboru výcviku a kynológie Vlkanová-Hronsek podplukovník Marián Turanský pripomína: „Značná časť zo záložníkov je u nás už na štvrtom cvičení, v tomto roku máme aj dvoch nováčikov. Výcvik aktívnych záloh je rozdelený do niekoľkých oblastí, ktoré sa prelínajú v teórii a praxi. Ide najmä o prípravu na správne používanie výstroja, výzbroje a techniky. Záložníci si precvičujú služobné zákroky, vrátane aplikácie psychológie správania a zvládania neštandardných situácií. Súčasťou je aj právna príprava, počas ktorej si cvi-

čiaci prehľbujú vedomosti dotýkajúce sa policajnej činnosti a získavajú prehľad o legislatívnych zmenách v tejto oblasti.“

V tomto roku príslušníci aktívnych záloh prevzali ochranu celého objektu. Po prvý raz mali k dispozícii aj služobné vozidlo na motopatroly. Hliadky zabezpečovali vnútorný i vonkajší perimenter objektu, rovnako aj vchod. Predurčeným veliteľom jednotky aktívnych záloh bol major v zálohe Miloš Soliar, ktorý bol 21 rokov profesionálnym vojakom, z toho 14 rokov pôsobil vo Vojenskej polícii. Okrem iného v útvere VP v Topoľčanoch a potom na Riaditeľstve Vojenskej polície v Trenčíne. Vo vojenskom prostredí pracuje aj naďalej – v trenčianskom Centre výnimočnosti pre oblasť EOD.

„Som veľmi rád, že sme mali možnosť oboznámiť sa s novými technickými prostriedkami, ktorými disponuje Vojenská polícia. Zefektívňujú najmä ochranu vyčlenených objektov, ale aj kontrolu vozidiel a osôb,“ hovorí M. Soliar. „Oproti prvému kurzu sme okrem iného rozšírili rozsah teoretickej prípravy v oblasti zákonných noriem, praktickú činnosť pri ochrane chránených vojenských objektov. Mohli sme využívať skenery na kontrolu osôb či podvozkov vozidiel. Výrazne zvýšili a zefektívňovali úroveň našej práce.“ Major v zálohe Soliar približuje, že v priebehu dvoch týždňov celú jednotku rozdelili do troch skupín. Každá z nich mala za úlohu zabezpečiť ochranu prideleného priestoru. Plnili úlohy aj ako zásahový tím, skupina operátorov technického zariadenia a skupina patrolovania. Riešili incidenty s vozidlami, aj s pešimi. Museli včas a správne reagovať na vývin konkrétnej situácie.

Medzi záložníkmi bola aj jedna žena. Rotná v zálohe Jana Obertová pôsobila do roku 2009 v martinskej základnej výcvikovej škole. Najskôr absolvovala výcvik záloh v seredskom ženijnom prápore. Neskôr sa rozhodla pre Vojenskú políciu. Prečo? „Výcvik ženistov v Centre výcviku Lešť bola pre mňa dobrá skúsenosť. Ale predsa len, keďže pracujem v organi-

záci ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a moji dvaja bratia sú v policajných zložkách, tak to napokon vyhrala Vojenská polícia.“

Inšpirácia pre ostrahu

Zástupca veliteľa jednotky Aktívnych záloh Vojenskej polície major v zálohe Pavol Podhradský pred 8 rokmi ukončil svoje pôsobenie vo Vojenskej polícii. Celkovo v ozbrojených silách odsľúžil 22 rokov. Okrem iného bol veliteľom útvaru VP Topoľčany, viedol skupinu správdzania a ochrany MO SR Bratislava. Získané skúsenosti momentálne zúročuje ako vedúci ochrany ZVS Dubnica nad Váhom. „V aktívnych zálohách som od začiatku a dodnes som toto rozhodnutie neolutoval. Naopak, každé nové cvičenie ma presvedča o tom, že som sa rozhodol správne. Je tu dobrá partia, vždy sa tešíme na seba. Som rád a teším sa, že Vojenská polícia sa stále rozvíja. Postupne dostáva nové technické prostriedky. Niektoré z nich, napríklad skenery by sa hodili aj na mojom terajšom pracovisku v ZVS. Urýchlili by a zefektívnili prácu pri strážení zariadení. Navrhmem nadriadeným ich zaobstaranie,“ hovorí.

Je rád, že na cvičení sa stretáva nielen s bývalými vojenskými policajtmi, ale s príslušníkmi policajného zboru, väzenskej a justičnej stráže, ozbrojených síl. Každý podľa neho prináša do kolektívu svoje špecifické skúsenosti, ktoré sa potom v priebehu cvičenia snažia zúročiť v prospech celého kolektívu. A aké má návrhy na zefektívnenie budúceho výcviku? „Možno by sme sa mohli viac venovať plneniu streleckých úloh, služobným zákrokom. A tak isto by sme si mohli vyskúšať aj prácu na vchode MO SR v reálnom strese. Viem, že doteraz nás v tom brzdí súčasne platná legislatíva.“ Zástupca riaditeľa VP plukovník Marián Kudláč i podplukovník Marián Turanský pripomínajú, že ďalšiemu rozvoju aktívnych záloh v rámci VP by prispela novelizácia zákona č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Žiaľ, parlament ju v treťom čítaní neschválil. Práve v nej navrhovali viaceré zmeny. Okrem iného malo dôjsť ku schváleniu návrhov na zaradenie do AZ po ukončení aktívnej služby v ozbrojených silách a zboroch

so súhlasom dotknutého. Schválenie novely by umožnilo napríklad využitie príslušníkov záloh pre potreby Vojenskej polície ako riadnych príslušníkov. Obaja, rovnako aj príslušníci aktívnych záloh dúfajú, že do budúcoročného cvičenia bude novela schválená.

Spokojný nováčik

Najmladším príslušníkom jednotky je 29-ročný čatár v zálohe Maroš Štefánik. Naposledy pôsobil ako príslušník policajného zboru v odbore poriadkovej polície bratislavského Starého Mesta. Vykonával služobné zákroky proti páchatelom pod vplyvom alkoholu, riešil domáce násilie, výtržnosti. V súčasnosti sa venuje podnikaniu. A ako sa objavil medzi vojenskými policajtmi? „Vedel som, že nejaké Aktívne

zálohy Vojenskej polície existujú. V polícii som bol podpraporčík. Prepočítali mi hodnotu čatára. Podnikám a zároveň ma láka aj policajná činnosť, ale nie nastalo. Preto som usúdil, že aktívne zálohy sú pre mňa najlepším riešením. Som tu po prvý raz. Nejaké veľké predstavy som nemal, ale od svojho príchodu som mílo prekvapený. Počínajúc prístupom inštruktorov – sú to naozaj profesionáli. Veľa vecí som si zopakoval, niečo nové, špecificky vojenské som sa naučil. V rámci cvičenia sme ochraňovali vojenský objekt. Bol som v zásahovej skupine a na vyžiadanie sme v prípade potreby pomáhali hliadkam vo vnútornom či vonkajšom perimetri. Inštruktori nám vždy narušenia namixovali tak, aby sme si postupne vyskúšali čo najväčšie spektrum. Bolo to zaujímavé. O rok som tu znova!“

Inštruktor výcviku aktívnych záloh nadrotmajster Vladimír Bobula sa spolu s kolegami snažili pre záložníkov pripraviť zaujímavé scenáre výcviku. Od incidentov pri vstupe na režimové pracovisko, sprísnenú kontrolu osôb i vozidiel. Museli okrem iného riešiť aj pokus o neoprávnený vývoz munície z objektu, pokusy o násilné vniknutie. „Som rád, že príslušníci aktívnych záloh majú záujem o výcvik, svoje vzdelávanie. Som medzi nimi už od začiatku a s potešením môžem konštatovať ich progres a zvyšovanie teoretických i praktických skúseností,“ spokojne konštatuje nadrotmajster Bobula.

Text a foto: Jozef Žiak

Podpora Ukrajiny je investíciou do našej vlastnej bezpečnosti

Minister obrany SR Martin Sklenár 15. a 16. júna v Bruseli absolvoval viacero rokovaní ministrov obrany. Zamerané boli najmä na podporu Ukrajiny v boji proti ruskej agresii, ako aj na prehlbovanie spolupráce obranného priemyslu Slovenska, Českej republiky a Ukrajiny.

Počas rokovania Kontaktnej skupiny pre podporu Ukrajiny sa ministri venovali prioritným potrebám nášho východného suseda. „Naša podpora Ukrajiny je dlhodobá, vnímame ju ako investíciu do našej vlastnej obrany a bezpečnosti. V pomoci musíme pokračovať, deštrukcia Kachovskej priehrady ukazuje, aké dôležité je, aby Ukrajina obnovila kontrolu nad svojím územím,“ skonštatoval minister Sklenár.

Zopakoval, že Slovensko naďalej aktívne podporuje iniciatívu Európskej komisie v procese urýchlenia a zvýšenia produkcie delostreleckej munície. Slovenské zbrojárske spoločnosti majú príležitosť získať významnú podporu z EÚ na investície do zvyšovania výrobných kapacít delostreleckej munície na doplnenie

vlastných skladových zásob, aj pre potreby Ukrajiny. Jedným zo záverov bolo oficiálne pripojenie Ukrajiny k spolupráci Slovenska a Česka pri obstarávaní a prevádzke švédskych pásových bojových obrnených vozidiel CV-90. Ministri obrany Slovenska, Ukrajiny a ČR podporili intenzívnejšiu spoluprácu v tejto oblasti spoločným memorandom o porozumení.

Na pracovnom stretnutí M. Sklenár poďakoval holandskej ministerke Kajse Ollongrenovej za pokračujúci záujem o bezpečnosť Slovenska a hľadanie alternatív posilnenia obranných kapacít.

Dôležité je rozhodnutie o zavedení rotačného systému v oblasti ochrany vzdušného priestoru NATO, teda aj Slovenska. „Prostriedky členských štátov budú rotovať podľa situácie, možnosti

a v koordinácii NATO,“ priblížil minister. V centrále NATO absolvoval stretnutie s ministrom obrany Talianskej republiky Guidom Crosettom. „Nasadenie talianskeho protivzdušného systému SAMP/T na Slovensku vnímam ako cenný prínos pre bezpečnosť našej krajiny a zároveň pre kolektívnu bezpečnosť východnej hranice Aliancie,“ vyzdvihol Martin Sklenár. Ministri zhodnotili aj možnosti prehlbovania spolupráce, napríklad v oblasti podnikov obranného priemyslu.

Súčasťou programu bolo aj stretnutie krajín, ktoré prispievajú do Posilnenej

predsunutej prítomnosti NATO (eFP) v Lotyšsku. Slovensko vysielá vojakov do Lotyšska už od roku 2018.

Foto: NATO

Najbližší partner a spojenec

Minister obrany Martin Sklenár vycestoval 2. júna na prvú zahraničnú návštevu do Českej republiky. S ministerkou obrany ČR Janou Černochovou sa venovali najmä témam prehlbovania spolupráce v oblasti obrany a obranného priemyslu, vojen-

skej pomoci Ukrajine, priorít a pozícií na nadchádzajúcom summite NATO vo Vilniuse či ďalším aktuálnym otázkam.

Minister Sklenár potvrdil kontinuitu obrannej politiky a ďalšieho rozvoja spolupráce s Českou republikou. Poďakoval J. Černochovej za ochranu slovenského

vzdušného priestoru i český príspevok do Mnohonárodnej bojovej skupiny NATO na Slovensku, v ktorej je ČR vedúcou krajinou.

„Spolupráca s Českou republikou v oblasti obrany a bezpečnosti je dlhodobá mimoriadne nadštandardná a vynikajúco rozvinutá. Máme mnoho spoločných tém, výziev aj riešení,“ uviedol minister. Doplnil, že obe krajiny majú pred summitom NATO podobné prístupy a ciele.

Ministri ocenili doterajšiu česko-slovenskú spoluprácu v oblasti výcviku a spoločných cvičení, v rámci misií a operácií medzinárodného krízového manažmentu či v oblasti vojenského vzdelávania. Šéf slovenského rezortu obrany zablagožrela českej kolegyni k podpisu Dohody o obrannej spolupráci s USA.

Foto: Ministerstvo obrany ČR

DOVOLENKA NA SLOVENSKU S REKREAČNÝM POUKAZOM

GRANIT
HOTEL

Aj vy máte nárok požiadať o príspevok na rekreáciu v HOTELOCH GRANIT.

Cestujte po Slovensku, oddychujte v sieti GRANITHOTELS a ešte k tomu všetkému si časť ceny pobytu nechajte preplatiť u svojho zamestnávateľa.

Máte nárok na príspevok na rekreáciu? Informujte sa u svojho vedúceho alebo personalistu, vyberte si hotelovo-zdravotnícku prevádzku podľa svojej preferencie a záujmu a prídte si oddýchnuť.

Administratívu nechajte na nás – my vám pripravíme všetky potrebné dokumenty, ktoré potrebujete pre svojho zamestnávateľa.

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY ***
KÚPEĽNÝ ÚSTAV
tel.: +421 (0) 33 7983 111

email: recepacia.pn@granithotels.sk

HOTEL GRANIT SMREKOVICA ***
HORSKÝ REZORT
tel.: +421 (0) 44 4323 516

email: recepacia.sm@granithotels.sk

HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 4267 123

email: recepacia.tz@granithotels.sk

HOTEL GRANIT NOVÁ POLIANKA ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 7841 111

email: recepacia.np@granithotels.sk

facebook.com/granithotels
www.granithotels.sk

Pokračujeme vo vysokom tempe

Za ministra obrany vo vláde odborníkov bol 15. mája vymenovaný Martin Sklenár, ktorý nám poskytol rozhovor.

Vaša aktuálna pozícia ministra obrany, ani predchádzajúce tri roky vo funkcii generálneho riaditeľa sekcie obrannej politiky MO SR nie sú vaše etapy s naším rezortom. Čo im predchádzalo?

V rezorte obrany som začínal svoju profesionálnu kariéru ako štátny radca v sekcii obrannej politiky a medzinárodných vzťahov v roku 2003. V oddelení NATO som s kolegami vtedy pracoval ešte v rámci nášho prístupového procesu do Aliancie. Bolo to pre mňa veľmi zaujímavé a dôležité obdobie. Rád si spomínam na tieto začiatky a s viacerými kolegami z tohto obdobia spolupracujem na ministerstve dodnes. No už aj svoje štúdium som venoval medzinárodným vzťahom a bol som rád, že po niekoľkých mesiacoch v súkromnej sfére sa mi podarilo získať miesto v našom rezorte. Po troch rokoch ma ministerstvo vyslalo na ďalšie tri roky do Európskej únie, kde som pracoval v oblasti medzinárodnej spolupráce. Po návrate som pokračoval vo svojej oblasti a postupne sa zo mňa stal riaditeľ odboru medzinárodných vzťahov. V roku 2011 som sa rozhodol prejsť na ministerstvo zahraničných vecí, kde som bol riaditeľom odboru bezpečnostnej politiky.

Takže na obrane ste robili zahraničnú politiku a na ministerstve zahraničia obranu?

Bol to prirodzený vývoj. Keď som sa vrátil na MO SR ako generálny riaditeľ sekcie obrannej politiky, malo to svoje benefity, o ktoré som sa mohol oprieť.

Mali ste možnosť spolu s príslušníkmi našich ozbrojených síl v niektorej z operácií medzinárodného krízového manažmentu „dýchať jeden vzduch“?

Som rád, že viackrát. Istý čas som spolupracoval na tom, aby naši vojaci boli do misií vysielaní so správnym právnym mandátom a aj v tejto súvislosti som niektoré z nich navštívil. Napríklad operáciu ALTHEA v Bosne a Hercegovine, ISAF v Afganistane či misu UNFICYP na Cypre. Samozrejme, boli to síce krátkodobé pobyty, ale iste lepšie, ako keby som na ne nevycestoval. Osobne som si vyskúšal prácu v misii v rámci systému OSN v Kosove.

O čo išlo?

Jeden z programov OSN ponúka ľuďom dobrovoľnícku prácu nielen na pomocnej úrovni, ale aj odborného zahraničnopolitického charakteru. Takže v roku 2010 som bol šesť mesiacov v štruktúrach misie UNMIK v Prištine.

Čo sa dá dokázať za pol roka v kresle ministra obrany? Inak povedané: s akými cieľmi ste prevzali túto výzvu?

Dokázať sa dá veľa najmä v takom rezorte, kde je práca dobre nastavená a preto kontinuálne prináša konkrétne výsledky. Znie to naozaj ako krátky čas, ale my na obrane máme tú výhodu, že nadväzujeme na tri intenzívne roky práce a pracujeme kontinuálne.

Váš uhol pohľadu a vaša činnosť viažuca sa k obrane a bezpečnosti bola v minulosti skôr na poli medzinárodných vzťahov. Nepresunie sa ťažisko činnosti rezortu smerom k tejto doméne?

Túto doménu obrana využívala veľmi intenzívne aj doteraz, čo ma, samozrejme, teší. Bola a je to integrálna súčasť našej práce. Medzinárodná spolupráca nám prináša veľké možnosti riešiť veci, na ktorých riešenie kapacitne či politicky nemáme samostatne dostatočný potenciál. Takže zahraničnopolitická oblasť určite nie je nejaké odpútavanie sa od práce v rezorte. Naopak, je to o tom, že veľa vecí vie rezort urobiť práve vďaka medzinárodnej spolupráci.

Naša účasť v misiách a operáciách bude pokračovať podobne ako doteraz?

Nasadenie vojakov v zahraničí bude pokračovať v podstate identicky. Zmeny momentálne nevidím ako nevyhnutné. To, čo je akoby dodatočnou aktuálnou úlohou v medzinárodných operáciách, sa pre naše ozbrojené sily odohráva na domácej pôde. Je to posilňovanie našej obrany v rámci východného krídla Aliancie – a je to dôležité.

Nemáme v súčasnosti až príliš otvorené alebo vzhľadom na absenciu stíhacích lietadiel a nedoriešenú protivzdušnú obranu? Rozumiem, že to tak môže vyzeráť. No máme dostatočnú ochranu nášho vzdušného priestoru. Je totiž súčasťou vzdušného priestoru Aliancie, ktorý je dôsledne strážený nielen každou krajinou zvlášť, ale aj inštitucionálnym nastavením NATO. Je pritom dôležité, že nám v tejto oblasti významne pomáhajú naši susedia z V4, teda Česká republika, Poľsko a najnovšie aj Maďarsko. Samozrejme, pracujeme na tom, aby sme naše spôsobilosti doplnili čo najskôr.

Ktoré úlohy by ste chceli dotiahnuť, respektíve potiahnuť ďalej v oblasti modernizácie?

Predovšetkým obstaranie systému protivzdušnej obrany. To je oblasť, ktorá je pre Slovenskú republiku veľmi dôležitá a situácia, v akej sa nachádzame, je veľmi citlivá. Tiež urobím všetko pre to, aby sme využili dar od USA vo výške vyše 205 miliónov dolárov na obstarávanie techniky, ktorú môžeme mať veľmi výhodne a veľmi rýchlo. Ide o napríklad vozidlá 4x4, ak sa bude dať, tak to budú aj ručné zbrane, prípadne ďalšie technológie. No a veľmi sa budem tešiť, ak doladíme americkú ponuku bojových vrtuľníkov a príslušnej munície do štádia, ktoré bude veľmi blízko rozhodnutiu SR o jej akceptovaní.

Čo sa týka infraštruktúry?

Tu je dôležité, aby rezort pokračoval v mimoriadne vysokom tempe obnovy a údržby, ktorej sme v ostatnom čase svedkami. Som veľmi rád, že na našej infraštruktúre už začína byť vidno, koľko peňazí do nej bolo investovaných a priestory začínajú zodpovedať očakávanému prostrediu na prácu vojakov.

Ukrajina?

Ukrajina je pre nás veľmi dôležitá téma. Situácia u našich východných susedov sa priamo dotýka našej bezpečnosti a obrany. Neúspech Ukrajiny pri odvrátení ruskej agresie by mal okamžité dôsledky na našu bezpečnosť. Obnovenie kontroly nad celým svojím územím zo strany Ukrajiny je pre nás jediný pozitívny konečný stav. Všetky ostatné by boli zvládnuteľné ťažšie, alebo ťažko. Samozrejme, okrem

inéno by sa to dotýkalo citeľného nárastu výdavkov na obranu.

Aké hlavné poslanstvo môžeme očakávať od júlového summitu NATO?

Hlavné poslanstvá budú z nášho pohľadu tri. Jedno je zahraničnopolitické a bude sa dotýkať vzťahov medzi NATO a Ukrajinou, respektíve budúceho členstva Ukrajiny v Aliancii. O tom, že Ukrajina sa stane členom NATO, rozhodli spoločne všetky aliančné krajiny už v roku 2008. S tým, že k tomu dôjde, keď budú splnené požadované podmienky. Ukrajina v súčasnosti na svojom území bojuje s agresorom, čo komplikuje jej proces približovania. No summit vyšle dôležitý signál o tom, akým spôsobom a prípadne kedy by sa tak mohlo stať.

„**Keď je v rezorte práca dobre nastavená, kontinuálne prináša konkrétne výsledky.**“

Druhý výstup?

Posilnenie ochrany a obrany východného krídla Aliancie. V NATO schválime nové obranné plány Aliancie, ktoré veľmi konkrétne definujú, akým spôsobom bude NATO brániť každého člena, ak by na Alianciu niekto zaútočil. Bude to signál o tom, že všetky krajiny NATO sú pripravené a odhodlané túto úlohu naplniť.

Tretí?

Pokračujúci dôraz na dostatočné zabezpečenie zdrojov na obranu. Veľmi zjednodušene prezentované, je to vynakladanie aspoň 2 percent HDP na obranné výdavky. Dôležité je aj to, ako budú pretavené do konkrétneho zvyšovania spôsobilostí ozbrojených síl členských krajín. V našom prípade to bude predovšetkým ťažká mechanizovaná brigáda, ale aj všetky ďalšie súčasti ozbrojených síl, ktoré si zaslúžia modernizáciu. Som veľmi rád, že mnoho projektov, ktoré boli aj nedávno zazmluvnené, respektíve ktoré pripravujeme, smerujú k tomu, aby rástla úroveň našej obranyschopnosti.

V auguste si budeme pripomínať 55. výročie okupácie Československa vojskami Varšavskej zmluvy riadené v roku 1968 vtedajšími komunistickými lídrami z Moskvy, ako aj 69. výročie Slovenského národného povstania. Aké poučenia z nich plynú?

Tie poslanstvá sú dve. Okupácia, ktorá sa začala v roku 1968 prítomnosťou sovietskych síl na našom území násilu, bola bez skutočného pozvania štátnych orgánov a bola jednoznačne agresiou, ktorú treba odsúdiť a na ktorú nesmieme zabudnúť. V súčasnosti na našom území pôsobia spojenecké sily, ktoré sú u nás na základe opačného princípu. Teda nie aby nás kontrolovali, aby nám diktovali, ale aby nám pomáhali ako partneri a spojenci. No a výročie SNP dokumentuje, že Slováci boli ochotní a mali silu biť sa za svoju krajinu, čo si zaslúži uznanie a úctu. Verím, že by to bolo tak aj dnes, aj v budúcnosti.

Pavol Vitko • Foto: Ivan Kelement

TÉMA

Jeden za všetkých, všetci za jedného

V jarých mesiacoch roka 2022 sa po ruskej agresii na Ukrajinu postupne na území Slovenska sformovalo Mnohonárodné bojové zoskupenie NATO (MN BG SVK) zložené z príslušníkov slovenských i spojeneckých ozbrojených síl. Vláda SR na návrh ministra obrany odsúhlasila ich prítomnosť 9. marca 2022.

V súčasnosti zoskupenie pozostáva z príslušníkov ozbrojených síl Českej republiky, Nemecka, USA, Slovinska a Slovenska. Pôvodne boli jeho súčasťou aj holandskí vojaci s batériou Patriot. Navyše pribudli vojaci Talianska so systémom protivzdušnej obrany stredného dosahu SAMP/T.

V reakcii na ruskú agresiu voči Ukrajine okrem Slovenska nové bojové skupiny NATO battlegroups vznikli aj v Rumunsku, Bulharsku a Maďarsku. Doplnili tak ucelenú líniu bojových skupín na celom východnom krídle Aliancie od Baltského až po Čierne more. V Poľsku, Litve, Lotyšsku a Estónsku takéto bojové skupiny pôsobili už od roku 2017. O ich vytvorení sa rozhodlo v roku 2016 na varšavskom summite NATO. Dovedna dnes bezpečnosť členských krajín chráni osem bojových skupín Severoatlantickej aliancie.

Významná návšteva v Centre výcviku Lešť - najvyšší predstavitelia SR a ČR

Prezidenti medzi vojakmi

Prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová navštívila 7. júna Centrum výcviku Lešť spolu s prezidentom Českej republiky Petrom Pavlom. Hlavní velitelia ozbrojených síl oboch štátov sa stretli s príslušníkmi Mnohonárodnej bojovej skupiny NATO (MN BG SVK), ktorá v priestoroch Centra výcviku Lešť pôsobí od minulého roka pod velením českých vojakov.

Pri tejto príležitosti slovenská prezidentka povedala: „Sme štát bezprostredne susediaci s Ukrajinou, kde prebieha vojna. Prítomnosť spojeneckých vojakov z iných štátov Aliancie pod velením Českej republiky je veľmi dôležitý symbol spolupráce, solidarity a jednoty, ktorá ako jediná môže zaručiť našu bezpečnosť.“

Český prezident Petr Pavel zdôraznil úlohu, ktorú aliančné jednotky pod českým velením plnia na Slovensku pri obrane a ochrane východného krídla NATO. Vyzdvihol úspešnú mnohostrannú spoluprácu medzi Ozbrojenými silami Slovenskej republiky a Armádou Českej republiky. Podľa neho práve účasť českých vojakov na Slovensku je jej súčasným najvýraznejším prejavom a potvrdením, že vďaka spoločnej minulosti v jednom štátnom útvere majú dodnes občania oboch štátov a armád k sebe stále veľmi blízko.

Zuzana Čaputová ocenila prácu, ktorú český veliteľ 2. rotácie plukovník Karel Navrátil ako veliteľ MN BG SVK v uplynulých šiestich mesiacoch svojho pôsobenia na Slovensku vykonal. Plukovník Navrátil si prevzal aj vyznamenanie Pamätnú medailu ministra obrany SR.

Petr Pavel priznal, že ho teší, ak vidí fungovať projekt, ktorý sa utváral v čase jeho pôsobenia vo funkcii predsedu Vojenského výboru NATO, keď v reakcii na ruskú anexiu

Krymu vznikali prvé mnohonárodné zoskupenia. Prezidenti sa zhovárali aj s českými a slovenskými vojakmi, ktorí sú súčasťou zoskupenia, pozreli si ich techniku a vybavenie.

Veliteľ 3. rotácie plk. Vybíhal (vľavo) preberá operačnú úlohu od veliteľa 2. rotácie plk. Navrátila

Výmena veliteľov

V Centre výcviku Lešť sa 12. júna uskutočnil slávnostný nástup príslušníkov Mnohonárodného bojového zoskupenia na Slovensku (MN BG SVK), ktoré pozostáva z príslušníkov ozbrojených síl Českej republiky, Nemecka, USA, Slovinska a Slovenska. V jeho priebehu oficiálne prevzala 3. rotácia Armády ČR od svojich predchodcov operačnú úlohu.

Hlavnú časť českej jednotky – 42. mechanizovaný prápor z Tábora – vystriedali príslušníci 74. mechanizovaného práporu z Bučovic. Úlohu nového veliteľa MN BG SVK prevzal od veliteľa 2. rotácie plukovníka Karla Navrátila (vpravo) veliteľ 3. rotácie plukovník Miroslav Vybíhal.

Tanky v premiére

Okrem českej jednotky sa uskutočnila výmena vojakov a techniky aj v slovinskej a nemeckej jednotke. Mnohonárodné bojové zoskupenie tak v súčasnosti predstavuje okolo 1 050 koalíčných vojakov, z toho 450 českých. V jeho podriadenosti je mnohonárodné velenie a štáb práporu, bojové jed-

notky, každá v sile roty z Českej republiky (vrátane vojakov aktívnych záloh), Nemecka, Slovinska a Spojených štátov. Ďalej jednotka bojovej podpory z Českej republiky a Slovenska (mínometná čata) a jednotky bojového zabezpečenia. Celkovo disponujú vyše 200 kusmi kolesových i pásových vozidiel.

Jadro českých jednotiek tvoria vojaci zo 74. mechanizovaného práporu „Plukovníka Bohuslava Malečka“ z Bučovic, ktorí disponujú bojovými vozidlami pechoty BVP-2. Vojaci tohto útvaru plnili úlohy v silách ISAF v Afganistane, aj v rámci Výcvikovej mise Európskej únie EU Training Mission v africkom štáte Mali.

Plukovník Karel Navrátil, odchádzajúci veliteľ MN BG SVK:

Stali sme sa súčasťou komunity

Na slávnostnom nástupe príslušníkov Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO na Slovensku (MN BG SVK) 12. júna prevzal plukovník Armády Českej republiky Miroslav Vybíhal funkciu veliteľa od svojho predchodcu, veliteľa 2. rotácie plukovníka Karla Navrátila. Pri tejto príležitosti sme sa s plk. Navrátilom porozprávali o jeho skúsenostiach, poznatkoch a dojmach z pôsobenia na Slovensku.

Pri svojom nástupe do funkcie veliteľa MN BG SVK ste povedali: „Mám medzinárodné skúsenosti. Okrem iného aj z troch pôsobení v rámci operácie ISAF v Afganistane. Ale po prvý raz som veliteľom takéhoto mnohonárodného zoskupenia jednotiek krajín NATO. Je to veľká česť, ale aj zodpovednosť.“ Aké teda boli tie mesiace pôsobenia na Slovensku?

Práca je nesmierne náročná. Aj z toho hľadiska, že nejde o ukončený proces, ale sa neustále vyvíja. Veď ide o celok, ktorý pozostáva z piatich národných súčastí. Aj jednotlivé kontingenty sa menia podľa potrieb na východnom krídle NATO. Menia sa aj

Do Centra výcviku Lešť prišli prvé nemecké tanky Leopard 2A6

V českých jednotkách budú aj v tejto rotácii pôsobiť príslušníci aktívnych záloh Armády ČR v rôznych pozíciách. Až na výnimky v dvoch trojmesačných cykloch. „Asi najdôležitejšou technikou nášho zoskupenia sú nemecké tanky Leopard 2A6, ktoré sú na Slovensku a v Centre výcviku Lešť vlastne po prvý raz. Aj pre nás je to celkom nová skúsenosť. Slovinská jednotka disponuje ľahkými obrnenými kolesovými vozidlami Valuk, Američania vozidlami HMMWV, zvanými humvee,“ konštatuje nový veliteľ MN BG SVK plukovník Miroslav Vybíhal.

Moravská brigáda

Plukovník Vybíhal doteraz pôsobil ako zástupca veliteľa 7. mechanizovanej brigády AČR „Dukelskej“ v Hraniciach. Podľa neho je dobre, že hlavná časť jednotiek, vrátane mechanizovanej rotý bučovického práporu, je práve zo spomínanej 7. mechanizovanej brigády. Rovnako ako ďalšie jednotky a značná časť velenia a štábu, pretože sa navzájom veľmi dobre poznajú. Má bohaté skúsenosti z pôsobenia v medzinárodnom prostredí. Pracoval v národnom zastúpení ČR v SHAPE (Hlavnom veliteľstve spojeneckých síl v Európe) v belgickom Monse. Pôsobil v silách SFOR v Bosne a Hercegovine, dva razy v operácii KFOR v Kosove a taktiež dva razy v operácii ISAF v Afganistane.

Plukovník Vybíhal poďakoval svojmu predchodcovi plukovníkovi Navrátilovi za vykonanú prácu a pripomenul: „Vytvorenie a nasadenie bojových skupín NATO na východnom krídle Aliancie má jediný, pomerne jednoduchý účel – jasne demonštrovať našu jednotu, pripravenosť a odhodlanie brániť každý centimeter územia a miliardu ľudí, ktorí tu žijú.“

logistické podmienky v CV Lešť. Najmä ubytovacia časť sa vyvíja, rozširuje. Ale nielen ubytovacia. Problémy a výzvy vždy boli a budú. Najmä keď ide o taký mnohonárodný komponent. Hlavné je, že ich vieme spoločne riešiť, že sa pri tom môžeme plne spoľahnúť na skutočných odborníkov z týchto piatich krajín NATO. Oceňujem prácu veliteľa Úlohového zoskupenia OS SR pre MN BG SVK plukovníka Alexandra Schobera, ale aj ďalších ľudí z rezortu obrany SR. Napríklad Petra Kozáka, generálneho tajomníka Služobného úradu Ministerstva obrany SR. Bez ich plnej podpory by sa všetky výzvy, ktoré sme posledné mesiace riešili, nepohli dopredu. V armáde už pôsobím 33 rokov, ale aj mňa potešili výsledky, ktoré vojaci celého zoskupenia dosiahli. Videl som progres a som rád, že som bol pri tom.

Vyznamenaná veliteľka čaty

V MN BG SVK pôsobí aj slovenská mínometná čata, ktorá je súčasťou českej mínometnej batérie. V rámci druhej rotácie medzinárodného kontingentu to bola mínometná čata 12. mechanizovaného práporu Nitra.

Velila jej veliteľka čaty palebnej podpory 11. mechanizovaného práporu Martin poručíčka Terézia Dubovcová, ktorá zastúpila tehotnú nitriansku veliteľku čaty počas šesťmesačného nasadenia v CV Lešť.

Velila cudzej jednotke

Veliteľ prakticky cudzej jednotke pol roka po skončení štúdií v AOS Liptovský Mikuláš nie je jednoduché pre žiadneho veliteľa a nebolo to jednoduché ani pre poručíčku Dubovcovú.

„Aj keď niektorých vojakov som predsa len poznala, lebo v septembri minulého roku mal certifikáciu náš

martinský útvar. A práve z mínometnej jednotky nitrianskeho práporu časť ľudí doplnila naše rady. Pred príchodom na Lešť som veľa praktických skúseností nemala. Až tu som sa reálne učila veliť jednotke, získavala som potrebné praktické skúsenosti z výcviku. Postupne sa naša čata lepšie zladila a pripravila. Videla som, že jej úroveň postupne rastie.“

A aká je spolupráca s českým veliteľom batérie? „Veľmi dobrá. Pre mňa je to dobrá škola práce v medzinárodnom kolektíve. Osadenstvo mojej čaty je vlastne mix. Je zložený z príslušníkov mínometnej čaty v rámci rotý bojovej podpory nitrianskeho práporu, doplnili

Vojaci v Lešti darovali krv

Viac ako 80 príslušníkov mnohonárodného bojového zoskupenia na Slovensku darovalo v Centre výcviku Lešť bezplatne krv. Do kempu Slávia za nimi prišla mobilná odberová jednotka Ústrednej vojenskej nemocnice SNP Ružomberok – FN.

Priestory jednej z ubytovacích budov sa premenili na provizórnu transfúznú stanicu. Do darovania krvi sa zapojili príslušníci všetkých piatich národov zoskupenia (Česi, Nemci, Američania, Slovinci a Slovinci). Po prvý raz tak alianční vojaci darovali krv priamo v priestoroch Centra výcviku Lešť, kde pôsobia.

Boli medzi nimi vojaci rôznych hodností a funkčného zaradenia. Nechýbal napríklad slovinský vojenský kaplán, ani český zástupca veliteľa mnohonárodného bojového zoskupenia. Primár kliniky hematológie a transfúziológie ÚVN SNP MUDr. Jaromír Tupý vysoko ocenil prínos akcie, ktorá potvrdila, že príslušníkom zoskupenia nie je ľahostajná ani takáto forma pomoci pri ich pôsobení na Slovensku pri ochrane východného krídla NATO. Vyjadril presvedčenie, že darovanie krvi sa stane pravidelnou súčasťou rotácií jednotiek zoskupenia.

Plk. Navrátil (vľavo) zaželal svojmu nástupcovi plk. Vybíhalovi veľa šťastia v jeho práci

Jednotlivé súčasti MN BG SVK museli riešiť aj otázky svojho logistického zabezpečenia, najmä dôstojného ubytovania, ktoré sa len postupne zlepšovalo. Ako ste spokojný s progresom v tejto oblasti?

Od môjho príchodu koncom minulého roku sa mnohé veci v tejto oblasti vyriešili, ďalšie sú v štádiu riešenia. Stačí sa pozrieť na ubytovací Camp Riečky pre českých vojakov, ďalší sa buduje blízko vododromu. Rovnako ako niektoré iné objekty. Nie je to problém, skôr výzva či dynamika vývoja. Centrum výcviku Lešť je momentálne veľmi dynamicky sa rozvíjajúci subjekt. Vidieť teda, že sa urobilo veľa práce. Jednoducho, buduje sa špičková základňa NATO, ktorá zabezpečí plnohodnotný výcvik, ubytovanie, stravovanie a ďalšie potrebné služby a zázemie pre vojakov. Samozrejme, je to proces, nedá sa všetko urobiť z večera do rána. Z môjho pohľadu

ich príslušníci čiat palebnej podpory z mechanizovaných rôt. Pri plnení úloh som sa vždy mohla spoľahnúť na veliaceho poddôstojníka čaty rotmajstra Juraja Hitka, veliteľa prieskumného tímu desiatníka Martina Horvátha, či na obsluhu mínometu slobodníka Raynoma Krecsmera. Ten bol spoločne s niektorými kolegami vinou covidu celý rok na misii v Lotyšsku," hovorí mladá veliteľka.

Ukazuje cestu

Mladú veliteľku pri slávnostnom nástupe ocenili za výsledky pri plnení úloh mnohonárodného zoskupenia. Dostala bronzový kríž náčelníka Generálneho štábu OS SR a medailu MN BG SVK.

Podľa zástupcu veliteľa MN BG SVK plukovníka Alexandra Schobera, ktorý jej ocenenia odovzdal, práve takíto mladí ambiciózni profesionálni vojaci – veliteľia ako poručička Dubovcová, ukazujú svojim kolegom cestu, ako dosahovať výborné výsledky v medzinárodnom kolektíve pri plnení úloh ochrany a obrany východného krídla Aliancie.

Kilimandžáro aj Lešť

Príslušník Aktívnych záloh Armády ČR desiatnik Jan Darmovzal počas svojho trojmesačného pôsobenia na Slovensku vyhral všetky bežecké závody, ktoré sa v rámci MN BG SVK organizovali v Centre výcviku Lešť.

Príslušník 43. výsadkového pluku Chrudim nezaprel úspešnú športovú kariéru. Má za sebou okrem iného výstup na najvyššiu horu Afriky Kilimandžáro, maratón v Severnej Kórei či inštruktorský kurz potápania v Mozambiku. Ale aj jeden z najťažších horských bežeckých pretekov na najvyššiu horu Malajzie na Borneu (Mount Kinabala 4 100 metrov).

32-ročný záložník vyštudoval Fakultu športových štúdií na Masarykovej univerzite v Brne, pôsobil v Singapure, diaľkovo vyštudoval právo v Londýne. Krátko pracoval pre agentúru Czech Trade. Do aktívnych záloh vo výsadkovom pluku Chrudim nastúpil v roku 2019. Je na pozícii staršieho strelca guľometu. V priebehu svojho nasadenia na Slovensku vyhral všetky tri kolá Bežeckej ligy MN BG SVK, ktoré organizovali v Lešti a taktiež maratón.

Podľa vlastných slov ho práve služba v medzinárodnom zoskupení NATO na Slovensku podnietila začať celkom vážne uvažovať o možnom vstupe do Armády Českej republiky na plný úväzok. „Všetky bežecké závody v Lešti ma bavili. Okrem iného aj preto, lebo som mal možnosť reprezentovať svoju

vlasť pri závodoch s vojakmi armád zoskupenia. Napriek medzinárodným skúsenostiam, boli aj preteky v Lešti náročné. Pri maratóne bolo zaujímavé, že spoločne s nami bežali tiež náčelník Generálneho štábu AČR a jeho zástupca. Bežať spoločne s generálmi je naozaj zážitok. Aj keď oni bežali len polovičnú trať," hovorí desiatnik v zálohe Jan Darmovzal.

Des. v zál. Jan Darmovzal na najvyššej hore Afriky

tu vyrastá špičkové zariadenie NATO, ktoré budú po jeho dokončení aj ostatné krajiny regiónu Slovensku závidieť. Jednotlivé súčasti mnohonárodného zoskupenia v uplynulých mesiacoch úspešne a intenzívne cvičili vo výcvikových zariadeniach Centra výcviku Lešť. A musím zdôrazniť, že napriek intenzívnemu výcviku sa neudiali žiadne dopravné a iné nehody.

V priebehu mesiacov jednotlivé zložky mnohonárodného zoskupenia na Slovensku plnili mnohé výcvikové úlohy. Ako ste spokojný s ich plnením, ktoré považujete za najvýznamnejšie a prečo?

Som veľmi rád, že počas môjho velenia sa v ňom podarilo premiérovu v českých podmienkach v zahraničnej misii zaradiť do výcviku jednotku Aktívnych záloh AČR. Je to ich prelomové nasadenie v takom množstve. Striedali

sa po troch mesiacoch. A môžem s hrdosťou povedať, že počas výcviku sme vlastne už ani nerozlišovali či ide o profesionálnych vojakov či záložníkov. Obsadili celé spektrum pozícií od dôstojníckych až po vojenské. Pôsobili napríklad ako lekári v ROLLE-1 či v mechanizovaných jednotkách. Svojím dielom prispeli k splneniu úloh svojich jednotiek, ktorých boli súčasťou. Teší ma, že pri rozhovoroch s nimi zisťujem, že sa im takýto spôsob nasadenia v zahraničí páči a vidia v tom veľký prínos pre svoj ďalší profesijný rast. Navyše získali neoceniteľné skúsenosti z pôsobenia v medzinárodnej operácii, kde plnili úlohy spoločne s vojakmi ďalších armád NATO. To doteraz nezažili. Aj preto považujem ich spôsob nasadenia na Slovensku za veľmi prospešný i celkovo pre Aktívne zálohy AČR. Som rád, že sa v ňom bude pokračovať aj naďalej. Vnímajú, že našou úlohou

Leštiansky maratón

V Centre výcviku Lešť sa uskutočnili bežecké preteky, ktoré organizovalo velenie Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO na Slovensku (MN BG SVK). Jednotlivci súťažili v maratóne, polmaratóne a štvorčlenné štafety v maratóne. Záštitu nad podujatím prevzal náčelník Generálneho štábu AČR generálmajor Karel Řehka. „Pre mňa je česť, že mnohonárodná jednotka požiadala o moju záštitu. Je to dobrá akcia, ktorá má moju plnú podporu,“ oznámil generál, ktorý spoločne so svojím zástupcom generálporučíkom Miroslavom Hlaváčom odbehol polmaratón.

Trať viedla výcvikovým priestorom a na rozdiel od klasických maratónov, kde výškové prevýšenie málokedy presiahne hranicu 20 metrov, v tomto prípade išlo o tzv. „horský maratón“ s prevýšením takmer 640 metrov. Na športovom podujatí sa v jeho jednotlivých kategóriách zúčastnilo 70 pretekárov zo všetkých súčastí MN BG SVK. Víťaz maratónu, ktorým sa stal desiatnik v zálohe Jan Darmovzal,

príslušník aktívnych záloh 43. výsadkového pluku Chrudim, trať zvládol v čase 2 hodiny 53 minút a 35 sekúnd. Poznamenal, že preteky boli predovšetkým o tréningu, psychike a správnom rozvrhnutí síl.

Po úspešnom zakončení športových podujatí sa vojaci MN BG SVK začali pripravovať na silový trojboj a finálne kolo bežeckej ligy, ktorá prebieha počas ich polročného nasadenia na Slovensku. Aj v tomto prípade, podobne ako pri maratóne, si víťazstvo odniesol príslušník Aktívnych záloh AČR desiatnik v zálohe Jan Darmovzal.

Maratónsky deň mal však aj charitatívny rozmer. Vojaci usporiadali finančnú zbierku pre Vojenský fond solidarity. Okrem toho príslušníci českej jednotky vyrobili špeciálnu drevenú stoličku s operadlom, ktorú po ukončení misie odovzdali svojmu vážne chorému kamarátovi Martinovi Kocourkovi. „Týmto gestom mu dávame najavo, že je stále jedným z nás a myslíme na neho,“ zdôraznil veliteľ 2. rotácie MN BG SVK plukovník Karel Navrátil.

Náčelník GŠ AČR genmjr. Karel Řehka (uprostred) v cieli pretekov

Slovak Patrol 2023

V Centre výcviku Lešť sa uskutočnila súťaž prieskumných hliadok Slovak Patrol 2023. Dokonale preverila výdrž i orientáciu všetkých zúčastnených.

na Slovensku je v prípade potreby posilniť obranu východného krídla NATO a odstrašiť všetkých narušiteľov. Takto vnímajú naše poslanie vojaci všetkých piatich armád (Česka, USA, Nemecka, Slovinska a Slovenska), ktoré sú súčasťou MN BG SVK. Toto poznanie a snahu plniť všetky úlohy sme deklarovali aj pri spoločnej návšteve slovenskej prezidentky Zuzany Čaputovej a českého prezidenta Petra Pavla. Rovnako aj pri návšteve predstaviteľov Spojeneckého veliteľstva spoločných síl (HQ JFC Brunssum).

V rámci života MN BG SVK sa podarilo zorganizovať aj mnoho aktivít najmä v športovej oblasti (maratón, Slovak Patrol, cyklus vytrvalostných a silových pretekov...). Ako ste spokojný s nimi, pomohli lepšie stmeliť celý medzinárodný kolektív zoskupenia?

Celkovo sa na súťaži zúčastnilo 44 vojakov piatich armád. Z mnohonárodného bojového zoskupenia to boli tímy z Českej republiky, Slovinska, Nemecka a USA. Za slovenskú stranu príslušníci 65. prieskumného práporu Prešov, 1. mechanizovanej brigády Topoľčany a 2. mechanizovanej brigády Prešov.

V priebehu súťaže museli jej účastníci okrem iného zničiť most, získať dôležité spravodajské informácie a nepozorovane sa vrátiť z nepriateľského územia späť na základňu. To boli hlavné úlohy pre prieskumné skupiny v rámci prvého ročníka súťaže Slovak Patrol 2023, ktoré usporiadalo MN BG SVK. Dovedna 11 medzinárodných tímov muselo okrem prekonania asi 50-kilometrovej vzdialenosti za dva dni splniť aj ďalšie náročné úlohy na jednotlivých stanovištiach. A to niesli na chrbte 30-kilogramovú záťaž.

S nástrahami súťaže sa napokon najlepšie vyrovnalo družstvo českých prieskumníkov z Jindřichovho Hradca. Na druhom mieste skončil ďalší český tím z Jincov a tretí bol nemecký prieskumný tím.

Taliani v Kuchyni

V priestoroch 46. krídla Kuchyňa od februára pôsobia talianski vojaci s taktickým systémom protivzdušnej obrany stredného dosahu SAMP/T. Na Záhorí nahradili americký systém Patriot. Výmena prebehla bez narušenia kontinuity posilnenia protivzdušnej obrany Slovenska.

Po odchode nemeckých batérií Patriot na ochranu summitu NATO v litovskom Vilniuse je práve talianska jednotka pod vedením podplukovníka Michele Vellucciho jediná zložka Aliancie prispievajúca k protivzdušnej obrane Slovenska.

Taliansky systém, ktorý pozostáva z vyše stovky kusov techniky, ktorú obsluhuje 145 príslušníkov Ozbrojených síl Talianskej republiky, sa stal podľa slov veliteľa 46. krídla plukovníka Petra Prokopa pevnou súčasťou života celej zá-

kladne. Spoluprácu talianskych a slovenských vojakov oceňuje a konštatuje, že prispieva k ešte lepšiemu vzájomnému spoznaniu príslušníkov oboch armád NATO pri plnení spoločného cieľa.

Veliteľ talianskeho kontingentu podplukovník Michele Vellucci pripomína, že taliansky systém SAMP/T výrazne prispieva k zvýšeniu obranyschopnosti východného krídla NATO. Je účinnou súčasťou integrovanej protivzdušnej a protiraketovej obrany Aliancie. Pred nasadením na Slovensku plnili príslušníci talianskej jednotky úlohy v Turecku a v súčasnosti aj v Kuvajte.

Tému pripravil Jozef Žiak

Foto: autor, AČR, Forze armate italiane, 57. sam. oddiel

Ako veliteľ potrebujem mať dobre motivovaných vojakov, ktorí vidia zmysel svojej misie. Neodmysliteľnou súčasťou sú preto aj rôzne športové súťaže, aktivity. Zúčastnili sa na nich vojaci všetkých piatich armád. Aj takto sa podarilo utužovať spoločný medzinárodný kolektív. Účasť náčelníka GŠ AČR generálmajora Karla Řehku a jeho zástupcu generálporučíka Miroslava Hlaváča na polmaratóne bola naozaj prekvapením pre vojakov. Spočiatku tomu nechceli veriť. Až keď uvideli, že bežia s nimi. Vtedy ich už brali ako jedných z nich. Veľký význam má aj darovanie krvi vojakmi kontingentu. Všetky spomínané aktivity držia vojakov piatich armád pohromade. Príslušníci MN BG SVK sa zúčastňujú aj na živote okolitých obcí, čo ma nesmierne teší. Má to veľkú odozvu u občanov a starostov celého mikroregiónu. Napríklad pri príležitosti Medzinárodného dňa detí.

Dnes už môžem povedať s dávkou hrdosti: Stali sme sa súčasťou tejto komunity! Teší ma, že občania a predstavitelia samospráv chápu našu prítomnosť ako posilnenie svojej bezpečnosti.

Čo odkázate svojmu nasledovníkovi, na čo sa má vo svojej počiatočnej činnosti zamerať, aby MN BG SVK dosiahlo ešte lepšie výsledky?

Plukovník Miroslav Vybíhal, ktorý ma strieda, je skúsený zástupca veliteľa 7. mechanizovanej brigády Hranice. Má bohaté profesionálne skúsenosti, bol už niekoľkokrát na návšteve v Centre výcviku Lešť. Takže základnú predstavu o MN BG SVK získal a som presvedčený, že bude pokračovať v úspešnej práci.

Ukrajinci sa učia ovládať F-16

Šéf diplomacie Európskej únie Josep Borrell oznámil, že v Poľsku sa začína výcvik ukrajinských pilotov na obsluhu stíhačiek F-16. Varšava informácie odmietla spresniť. K výcviku dochádza po tom, ako americký prezident Joe Biden západným spojencom udelil súhlas na začatie výcviku ukrajinských pilotov na obsluhu stíhačiek F-16 americkej výroby, čím sa položil základ na ich prípadné poskytnutie Ukrajine. Holandská ministerka obrany Kajsa Ollongrenová potvrdila, že koalícia

západoeurópskych krajín podporujúcich Kyjev chce čo najskôr začať s výcvikom ukrajinských pilotov. Bude podľa nej prvým krokom k prípadnému dodaniu lietadiel F-16 Ukrajine. Ollongrenová dodala, že výcvik bude prebiehať v koordinácii s Belgickom, Dánskom a Spojeným kráľovstvom, pričom pridať sa k nemu môžu aj ďalšie krajiny. Nórsky minister obrany Bjørn Arild Gram medzitým oznámil, že jeho krajina pomôže pri výcviku ukrajinských pilotov.

..... Text a foto: SITA, TASR

Rumunsko vyradilo MiG-21

Rumunsko 15. mája oficiálne vyradilo z prevádzky svoje stíhacie lietadlá MiG-21 zo sovietskej éry. Vyradené lietadlá budú uskladnené na leteckej základni Bacau na severovýchode krajiny. Presný počet stíhacích lietadiel MiG-21, ktorými Rumunsko disponuje, je utajený, odhaduje sa však, že ich je okolo 25. Rumunsko v súčasnosti používa letku 17 stíhačiek F-16, ktoré nedávno kúpilo od Portugalska. V novembri podpísalo zmluvu s Nórskom na nákup ďalších 32 lietadiel F-16. V budúcnosti Bukurešť plánuje nakúpiť špičkové americké stíhačky F-35.

BAE na Ukrajine

Po stretnutí s predstaviteľmi spoločnosti BAE Systems vrátane výkonného riaditeľa Charlesa Woodburna prezident Volodymyr Zelenskij oznámil, že Ukrajina pracuje s významnou britskou zbrojárskou firmou na zriadení jej ukrajinského podniku, kde sa budú vyrábať a opravovať zbrane od tankov až po delostreleckú výzbroj. „Je to naozaj obrovský výrobca zbraní toho druhu, ktoré potrebujeme a budeme potrebovať. Pracujeme na vybudovaní vyhovujúceho podniku na ich výrobu a opravu na Ukrajine. Bude určený pre širokú škálu zbraní od tankov až po delostrelectvo,“ uviedol Zelenskij.

Pekelné ohne v Poľsku

Poľsko podpísalo zmluvu na nákup amerických rakiet Hellfire, ktorými vyzbrojí svoje viacúčelové vrtuľníky AW149, oznámil minister obrany Mariusz Blaszczak. Raketami budú vybavené aj útočné vrtuľníky Apache Guardian AH-64, ktoré Varšava plánuje nakúpiť. Rakety Hellfire

vzduch – zem majú poloaktívne laserové navádzanie, alebo aktívne radarové navádzanie a môžu byť použité aj pri presných útokoch dronov. Sú určené na ničenie tankov a iných odolných cieľov vrátane betónových bunkrov. Vo výzbroji ich má britská armáda a americké aj izraelské vzdušné sily.

Aj Česko kupuje CV90

Česká vláda 24. mája schválila nákup 246 švédskych bojových vozidiel pechoty CV90 za 59,7 miliardy korún (približne 2,5 miliardy eur). Na zákazke sa budú minimálne zo 40 percent podieľať české firmy. Kabinet zároveň poveril ministerku obrany Janu Černochovej, aby s Nemeckom začala rokovať o nákupe bojových tankov Leopard 2A8. Prvé vozidlá švédskej spoločnosti BAE by mali do Česka doraziť v roku 2026 a do roku 2030 by mali dodať všetky. Česká vláda poverila ministerku obrany rokovaním o možnosti pripojiť sa k nákupu tankov Leopard v novej verzii 2A8, ktorý plánuje Nemecko. Spoločný postup by mal podľa šéfky rezortu prispieť k zníženiu ceny a skráteniu dodávok. Rokovať budú približne o 70 tankoch za desiatky miliárd korún.

Arktická výzva

Za účasti približne 150 stíhacích lietadiel zo západných krajín vrátane USA, Británie a Francúzska sa 29. mája vo Fínsku, Švédsku a Nórsku začalo rozsiahle vojenské letecké cvičenie Arctic Challenge. Zapojoilo sa doň 14 krajín, trvalo takmer dva týždne a odohrávalo sa najmä na severe Švédska. Na cvičení Arctic Challenge, ktoré severské krajiny organizujú dvakrát ročne už od roku 2013, sa zúčastňuje 12 členov NATO, Švédsko a Švajčiarsko. Do cvičenia, ktoré sa končilo 9. júna, sa zapojili americké lietadlá F-35, francúzske Rafale a Mirage, dánske a holandské F-16, fínske a švajčiarske F-18 a švédske gripeny. Súčasťou dosiaľ najrozsiahlejšieho cvičenia Arctic Challenge boli aj prelety lietadiel vzdušného výstražného a riadiaceho systému NATO (AWACS).

Suverénna sedemnástka

Brniansky medzinárodný veľtrh obrannej a bezpečnostnej techniky IDET v tieni vojny na Ukrajine prezentoval moderné výdobytky obranného priemyslu nielen nášho regiónu. Zúčastnil sa na ňom rekordný počet vystavovateľov: 551 firiem z 29 krajín. Veľtrh v znamení 30 rokov Armády Českej republiky hostil rekordných 30-tisíc návštevníkov.

Ministerstvo obrany SR predstavilo aj terénne vozidlo Polaris

Zaujímavé porovnanie staršej a modernej vojenskej techniky predstavila prezentácia Armády Českej republiky nazvaná Staré verzum nové. Na vonkajšom výstavisku prezentovala AČR postupne vyradovanú a vyradenú techniku v porovnaní s najnovšími prírastkami. Návštevníci mohli porovnať viaceré generačné zmeny v jednotlivých typoch techniky od ambulantných vozidiel na podvozku OT-64 a Pandur II, cez protiletadlové systémy STRELA S2-M a RBS-70NG, až po tanky T-72M1 a Leopard 2A4. Ostro sledovanou technikou bolo tiež kolesové obrnené vozidlo TITUS francúzsko-českej výroby, ktoré v AČR slúži v rôznych úlohách – od štábného vozidla po vozidlo palebnej podpory. To v českej armáde nahrádza viacero rôznych typov techniky vrátane vozidla BRDM-2 (na IDET-e prezentované vo verzii RCHBO počas nasadenia československého kontingentu v Kuvajte v roku 1991).

Česko nakupovalo

Nákup 246 vozidiel CV90 v rôznych verziách spečatila ministerka obrany Jana Černochová podpísaním dohody medzi českou a švédskou vládou a spoločnosťou BAE Systems Hägglunds. Vozidlo CV90, ktoré bude v počte 152 kusov slúžiť

aj v OS SR, spoločnosť BAE Systems prezentovala aj na tohtoročnom IDET-e. Popri podpise zmluvy ministerka Černochová oznámila záujem Českej republiky o akvizíciu 77 Leopardov 2A8, najmodernejšej varianty nemeckého tanku. Spoločnosť KMW prezentovala variant 2A7 so systémom aktívnej obrany Trophy, ktorým bude disponovať variant 2A8. Vystavený tank tak patril k najobdivovanejším exponátom.

Pri Leopard 2A7 vystavovala spoločnosť Nexter samohybnú húfnicu Caesar, ktorú si Česká republika zvolila v roku 2021 ako náhradu za dosluhujúce československé húfnice vz. 77 DANA v počte 62 kusov. Prezentáciu ťažkej delostreleckej techniky dopĺňala aj stredoeurópska premiéra húfnice MORANA českej spoločnosti Excalibur Army. Otázkou modernizácie českého letectva využila americká spoločnosť Lockheed Martin. Jej výstavnú plochu dopĺňal model lietadla F-35 Lightning II, o ktorý prejavuje česká strana záujem.

Nechýbalo Slovensko

Ministerstvo obrany SR využilo IDET na prezentáciu svojej činnosti a štyroch kusov techniky. Kým v interiéri návštevníkom predvádzali bojové pásové prieskumné vozidlo BPsV

Samohybná húfnica MORANA českej spoločnosti Excalibur Army zažila na IDET-e stredoeurópsku premiéru

ISTAR a terénne vozidlo Polaris, na vonkajšej výstavnej ploche prezentovali popri vrtuľníku UH-60M samohybnú húfnicu ZUZANA 2, ktorú používa aj Ukrajina.

Medzi ďalších slovenských vystavovateľov a ich výrobky patrili výrobca robotov Mraz Robotics, ktorý dostal aj čestné uznanie IDET-u či výrobca stanov Nixus. Návštevníkov zaujalo aj vozidlo Oshkosh JLTV spolu s ostatnými vozidlami 4×4 (ako Gerlach od Zetoru či MARS).

Na veľtrh zavítal aj štátny tajomník Ministerstva obrany SR Marian Majer. Popri podpore slovenských výrobcov využil tohtoročný IDET na bilaterálne stretnutie s námestníkom ministerky obrany ČR Danielom Blažkovcom a zástupcom ministra obrany Talianska Matteom Peregom di Cremonago.

Protiletadlové systémy a UAV

Návštevníci veľtrhu si so záujmom prezreli bohatú prezentáciu rôznych systémov protivzdušnej obrany, ktorá patrí nielen na Slovensku k aktuálnym otázkam modernizácie. Možnosť prezentácie prostriedkov protivzdušnej obrany využili hneď dve izraelské spoločnosti – IAI so systémom BARAK a Rafael so systémom SPYDER, ktorý nahradí v AČR sovietske komplety 2K12 Kub. Nemecký výrobca Diehl predstavil systém IRIS-T, ktorý má onedlho slúžiť na Ukrajine aj v Pobaltí. Špecialitou bola prezentácia českého a švédskeho obranného priemyslu – komplet S-330, skladajúci sa z vozidla MARS 4×4 českej spoločnosti SVOS, vybaveného protiletadlovými

Prostriedky protivzdušnej obrany prezentovalo niekoľko spoločností. Na obrázku je prezentácia systému SPYDER spoločnosti Rafael.

kompletní blízkeho dosahu RBS-70NG švédskej spoločnosti SAAB. Nemecký Rheinmetall predstavil vežový palebný prostriedok Stryker. Ten je podobný systému MANTIS, ktorým budú disponovať aj Ozbrojené sily SR.

Početná bola prezentácia bezpilotných prostriedkov UAV, resp. UCAV (Unmanned Combat Aerial Vehicle – bezpilotný bojový vzdušný prostriedok). Český výrobca Primocco prezentoval svoj produkt, ktorý pred niekoľkými rokmi testovali aj Vzdušné sily AČR. Spoločnosť IAI predstavila maketu stroja Heron Mk II, ktorý sa možno ocitne aj vo výzbroji českej armády. Z radov „vyčkávacích munícií“ nechýbala SkyStriker izraelskej spoločnosti Elbit, vystavená pri prieskumnom UAV Skylark 3. Izraelskú rodinu bezpilotných prostriedkov doplnil Orbiter 4 so schopnosťou vertikálneho vzletu a pristátia. Práve široká prezentácia bezpilotných prostriedkov reflektovala záujem armád nielen v našom regióne. Je zrejme len otázkou času, kedy budú stroje podobnej kategórie operovať aj v našich ozbrojených silách.

Jaroslav Cabuk • sekcia obrannej politiky MO SR

Leopard 2A7 so systémom Trophy. Práve počas veľtrhu česká strana oznámila záujem o 77 kusov najmodernejšieho variantu tanku Leopard 2. V pozadí samohybná húfnica Caesar.

Chcem pomáhať a dávať veci na pravú mieru

K 1. máju tohto roka bola v našom rezorte vytvorená nová pozícia vojenského ombudsmana. Zastáva ju JUDr. Roman Rybák.

Čo si máme predstaviť pod výrazom vojenský ombudsman?

Je to ochranca práv vojakov. Jeho úlohou je poskytovať ochranu základných práv a slobôd vojenských profesionálov počas trvania ich služobného pomeru. Nehovorím, že doteraz niečo podobné v rezorte úplne absentovalo. Každý vojak mal zo zákona 281 o štátnej službe profesionálnych vojakov aj predtým, pokiaľ ide o ochranu jeho práv, relatívne slušnú pozíciu. Inštitút vojenského ombudsmana však vyplňa medzery, ktoré sme v rezorte mali.

Ako to bolo doteraz?

Vojak sa na svojho veliteľa môže tak ako doteraz obrátiť prostredníctvom denného hlásenia. V zmysle uvedeného zákona má zároveň právo podávať sťažnosti vo veci služobného pomeru a výkonu jeho štátnej služby. To tiež zostáva. Sťažnosť podľa organizačného poriadku ministerstva obrany však rieši sekcia kontroly ministerstva. Teda nie veliteľ ako to bolo kedysi. Profesionálny vojak síce podáva sťažnosť prostredníctvom svojho veliteľa, ale ten ju do troch dní musí poslať na sekciu kontroly.

A ombudsman?

Pokiaľ vojakovi v spomenutých dvoch krokoch nevyhovujú, má právo osloviť ombudsmana. Riešiť s ním môže napríklad rozhodnutie veliteľa o premiestnení, ktoré nie je napadnuteľné ani odvolaním, ani sťažnosťou. Alebo keď dostane rozkaz a myslí si, že nie je v súlade so zákonom. Môže ísť o nezrovnalosti vo finančných príspevkoch či výstrojných náležitostiach – a všeličo iné. Samozrejme, najskôr sa obráti na svojho veliteľa, potom formou sťažnosti na sekciu kontroly.

Aký bude záver, keď už budete vec riešiť vy?

Ak vojenský ombudsman po prešetrení podania zistí, že pri rozhodovaní služobného úradu alebo v konaní boli porušené práva vojaka, môže vec postúpiť príslušnému prokurátorovi, alebo urobiť iné vhodné opatrenia na odstránenie protiprávneho stavu. Napríklad iniciovať obnovu konania alebo preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania. Prípadne podať ministrovi návrh na prijatie iných opatrení na odstránenie protiprávneho stavu.

Budú sa tieto prípady zovšeobecňovať alebo prezentovať?

Priamo zo zákona mi vyplýva, že raz ročne predkladám ministrovi správu vojenského ombudsmana o stave ochrany základných ľudských práv profesionálnych vojakov v rezorte obrany. Túto správu musím formou zverejnenia poskytnúť tiež verejnosti. Okrem toho z každého podnetu, ktorý prešetrím, musím podať správu ministrovi, ak treba v opodstatnených prípadoch prijať z jeho strany príslušné opatrenia. Konkrétne spisy a detaily v nich však budú neverejné. Do nich mám prístup len ja.

Kto sa na vás môže obracať?

Zo zákona je definované, že profesionálni vojaci v činnnej službe. Teda nie rodinní príslušníci vojakov, ani výsluhoví dôchodcovia či zamestnanci. Okrem jednej výnimky. Ak je profesionálny vojak prepustený, do šiestich mesiacov sa na mňa môže obrátiť aj ako civil, ale len vo veci prepustenia.

Ak si spomenieme na niekdajšiu nedeľiteľnú vojenskú právomoc veliteľa a jej takmer nespochybniteľné uplatňovanie,

neobávate sa napätia s veliteľským zborom?

Som si vedomý, že niečo také by hrozilo. Budem však robiť všetko preto, aby som sa do takej pozície nedostal. Nie som žiadny kat, ani nepriateľ, chcem pomáhať a dávať veci na pravú mieru. Princíp mojej práce nespočíva v nájdení porušenia a ísť po hlavu veliteľovi, ale hľadať priestor na dohodu a odstraňovať stav, ktorý je zlý alebo protiprávny. A to skôr formou dohody a s cieľom, aby sa niečo podobné v budúcnosti neopakovalo. Aj preto som si naplánoval navštíviť nateraz 34 posádok. Začal som personálnym úradom, nasledovať bude generálny štáb, veliteľstvá síl a vybrané posádky. Chcem vysvetľovať, nadviazať spoluprácu, nastaviť procesy.

Začiatok vašej profesionálnej kariéry bol spätý s vojskom, takže zrejme budete čerpať aj z tejto skúsenosti.

Vojakom som stále telom aj dušou. Vojenskú strednú aj vysokú školu v Lipovskom Mikuláši som skončil v odboroch rádiolokácia. Potom som začal slúžiť na leteckej základni v Piešťanoch ako veliteľ roty.

Potom ste však zistili, že vás láka aj právo. Externe som študoval popri zamestnaní a áno, stal som sa vojenským právnikom. V roku 2000 som prešiel do pozície právneho poradcu. Začal som v prapore, brigáde, na veliteľstve pozemných síl a napokon som stážoval na právnom oddelení generálneho štábu.

Prečo prišla výhybka mimo armády?

Bol som major, v právnej službe už nebolo žiadne podplukovnícke miesto, nemal som ako rásť. Rozhodol som sa, že ešte skúsím rozbehnúť kariéru mimo ozbrojených síl.

Čomu ste sa venovali v civile?

Začal som pracovať v advokátskych kanceláriách, urobil som si advokátske skúšky a bol som samostatný advokát. S armádou som však spätý zostal, aj keď, takpovediac, z druhého brehu. Často som zastupoval vojakov. Obracali sa na mňa pri prepúšťaní, premiestňovaní, inventúrach, škodách a podobne, lebo som poznal prostredie ozbrojených síl. Už vtedy som robil tak trochu prácu ombudsmana.

V roku 2010 ste sa však vrátili ako riaditeľ Úradu právnych služieb MO SR...

Áno – a vzápätí ma vyslali do Vojenského opravárenského podniku ako krízového manažéra, kde som bol niekoľko mesiacov generálnym riaditeľom, kým sa stabilizovala situácia. Potom som sa vrátil na inšpekciu ministra, kde som riešil sťažnosti. Pri ďalších zmenách

v rezorte obrany som si v civile opäť otvoril advokátsku kanceláriu.

Prečo ste sa rozhodli uchádzať sa o funkciu vojenského ombudsmana?

Rezort obrany a ozbrojené sily sú moja doména, mám toto prostredie rád. Vo vojenskej aj v právnej oblasti sa pohybujem už dosť dlho, viem kde sú prieniky a aká je situácia. Vráťane toho, aká je pozícia vojaka. Nehovoriac už o tom, že vojaci u nás nemajú a nesmú mať odbory.

Aký veľký bude váš tím?

Kancelária sa ešte len kreuje. Plánovaných mám troch spolupracovníkov.

Ako vás môžu vojaci osloviť?

Moje kontakty sú na stránke MO SR, ako aj na intranetovej stránke rezortu. V súčasnosti vytváram smernicu o činnosti vojenského ombudsmana, kde bude presne napísaný postup. No už teraz môžem povedať, že to môže byť aj bežnou poštou s podpísaným listom. Druhý spôsob e-mailom s osobnými údajmi a kontaktom. Tak, aby som mohol vojaka kontaktovať a aby som sa presvedčil, či je to reálna sťažnosť, alebo nie. Lebo už sa mi stalo, že ľudia mi posielaliaily z falošných adries, aby niekomu škodili. Prijímam aj telefonické podnety, ktoré si zapíšem, ale nechám si ich prostredníctvom mailu autorizovať. Som otvorený aj osobnej návšteve.

Anonymy?

Tie neriešim.

Už sa na vás niekto obrátil?

Bola to približne desiatka ľudí s už dlhšie riešenými vecami. Polovica podnetov však nepatrí do mojej kompetencie, pretože nešlo o profesionálnych vojakov, respektíve podnety sa nedotýkali štátnej služby profesionálneho vojaka. Mojim princípom však je, že ak príde podnet, ktorý nebude v kancelárii ombudsmana riešený, určite každému aspoň poradíme, aký postup by ďalej mohol zvoliť.

Keby bol ombudsman vtedy, keď ste boli vojak, mali by ste dôvod využiť jeho služby?

Zrejme som mal šťastie na veliteľov a na ľudí, s ktorými som slúžil, takže nemal.

Ako si predstavujete pozíciu vojenského ombudsmana o jeden či o päť rokov?

Na začiatok dúfam, že sa mi podarí vybudovať kanceláriu s administratívnym zázemím. Chcem si získať dôveru v ozbrojených silách a zároveň chcem spolupracovať s medzinárodnou štruktúrou vojenských ombudsmanov. Slovensko je jeden z posledných štátov v okolí, kde takáto inštitúcia abscentuje. Napríklad v Čechách majú v armáde hlavného inšpektora ľudských práv, ktorý má už dlhšiu tradíciu. Budem čerpať skúsenosti aj od nich, aby bol inštitút vojenského ombudsmana v slovenskom rezorte obrany na osov ozbrojeným silám, ako aj vojakom, ktorí v nich slúžia.

Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

Inštitút vojenského ombudsmana v slovenskom rezorte obrany bude na osov ozbrojeným silám aj vojakom, ktorí v nich slúžia.

Vojsko v zázemí

Odchod poľných jednotiek na bojiská prvej svetovej vojny v auguste 1914 spôsobil zmeny organizácie rakúsko-uhorskej armády na Slovensku. Dĺžka a rozmery vojnového konfliktu, ktorý sa stal svetovým, tiež podmienili, že branná moc sa aj v zázemí stala dominantnou inštitúciou ovplyvňujúcou všetky sféry.

Z pôvodných veliteľstiev zborov, personálu, ktorý neodoslali na front, sa už v roku 1914 vytvorili vojenské veliteľstvá. Ich počet počas vojny dokonca vzrástol. Konkrétne boli na území Slovenska zriadené vojenské veliteľstvá v Bratislave a Košiciach. Vzhľadom na dôležitosť a význam Bratislavy (najmä v rokoch 1914 – 1915) tu dočasne existovali dve vyššie veliteľstvá (MK 1 a MK 2). V oboch mestách počas vojny naďalej pôsobili aj zázemné veliteľstvá uhorskej vlastibrany s nižšou kompetenciou.

Bratislavské predmostie

Význam Bratislavy ako strategicky dôležitého mesta na Dunaji v čase porážok rakúsko-uhorskej armády v rokoch 1914 – 1915 potvrdilo vybudovanie pevnostného pásma. Opevnenie tzv. bratislavského predmostia vychádzalo z predvojnových plánov, ktoré zdôrazňovali udržanie prechodu cez Dunaj a možnosť manévrov cezeň vyššími jednotkami. Po vypuknutí vojny preto už 8. augusta 1914 zriadili veliteľstvo predmostia a začalo sa s intenzívnymi opevňovacími prácami. Opevnenie bolo dokončené 1. októbra 1915. Pozostávalo najmä z prekážok a železobetónových úkrytov (tzv. kaverien) pre delostrelcov. V rámci týchto prác došlo aj k vyčisteniu predpolia pred opevneniami a vybudovaniu nových ciest na vrch Kamzík a na výšinu Koenigswart pri Kittsee. Obranu tohto priestoru zabezpečovala jedna brigáda pechoty. V dôsledku dočasného priaznivého vývoja situácie na frontoch

Príslušníci náhradnej jednotky horského delostreleckého oddielu v Kremnici v spoločnosti miestnych dám

veliteľstvo predmostia už 1. mája 1916 rozpustili a do konca prvej svetovej vojny pokračovali likvidačné práce na oboch brehoch Dunaja. Vhodný pevnostný materiál zasielali armáde na front a stavebné baraky postupne zbúrali.

Aj dislokácia náhradných práporov, ktorých hlavnou úlohou bolo dopĺňať poľnú armádu, sa v priebehu prvej svetovej vojny postupne menila. To bolo spôsobené najmä národnostnými a politickými problémami, úsilím velenia odtrhnúť domáce jednotky od dôverne známeho zázemia a snahou použiť ich v cudzom prostredí na asistenčné služby. Napríklad náhradný prápor pešieho pluku 71 najprv z Trenčína presunuli do sedmohradského mesta Orastie, neskôr do srbského Kragujevca a po tamoj-

šej vzbure späť do Sedmohradska (Bystřica). V týchto intenciách na území Slovenska dislokovali náhradné jednotky, ktoré tu pred vypuknutím konfliktu neoperovali. Napríklad v Rimavskej Sobote bol umiestnený náhradný prápor haličského pešieho pluku 80 alebo v Ružomberku náhradná rota cisárskeho streleckého práporu 2. Už v priebehu bojov v Karpatoch sa do zázemia dostávali vyššie jednotky, ktoré na našom území strávili dlhší alebo kratší čas.

V posádkach počas vojny naďalej prebiehalo každodenné zamestnávanie mužstva podľa denných rozkazov. Okrem riadneho výcviku sa pravidelne udržiavala strážna a dozorná služba v kasárňach a skladoch, údržba zbraní, materiálu, techniky, administratíva atď.

Záber na posádkovú nemocnicu číslo 20 v Košiciach v blízkosti synagógy

Pochodové prápory

Armádu na fronte dopĺňali formou tzv. pochodových jednotiek (prápory, resp. roty). Prvé pochodové prápory, označené rímskou číslou I odišli na front už v auguste 1914, posledné (XLIV, teda 44) v polovici septembra 1918. Odchody týchto pochodových jednotiek sprevádzali slávnostné ceremónie s veľkou účasťou civilného sektora. Pomerne dlho si udržiavali pompéznu úroveň, a to aj v tieni prehlbujúcich sa hospodárskych problémov, nedostatku potravín a nezvratných personálnych strát. Napríklad pri odchode pochodového práporu XXIX (29) z Banskej Bystrice 7. júna 1917 tlač konštatovala, že mesto za-

Vojenské baraky v Tatranských Matliaroch, ktoré v tejto lokalite vybudovali počas prvej svetovej vojny

žilo dosiaľ len „málo takých dojímavých odchodov“.

Veľkým problémom sa od počiatku konfliktu ukazovalo ubytovanie vojska. Disponibilné vojenské priestory boli totiž už v auguste 1914 naplnené. V tejto situácii muselo dôjsť k intervencii štátu na základe zákonného článku LXVIII z roku 1912 o službách poskytnutých vojsku. V mestách i obciach sa tak kumulovalo veľké množstvo vojenských osôb, no z dlhodobého hľadiska bol tento stav neudržateľný.

Ďalším problémom bol aj vzrastajúci počet chorých a ranených, ktorí sa dostávali do tunajších vojenských a civilných nemocníc. Napríklad už v septembri 1914 bolo na území bratislavského vojenského veliteľstva približne 10 000 ranených a chorých vojakov. S pribúdajúcimi vojnovými rokmi bolo evidentné úsilie o čo možno najväčšie využitie vojakov so zníženou zdravotnou kvalifikáciou bez ohľadu na uplatnenie v civilnom sektore.

V priebehu októbra 1914 boli pod vplyvom výskytu infekčných chorôb v monarchii zriadené aj tzv. pozorovacie stanice. Ich cieľom bolo diagnostikovanie, karanténa a liečba infekčných ochorení vojakov. Na Slovensku existovali v rokoch 1914 – 1916 v Trenčíne, Nitre, Žiline, Ružomberku, Banskej Bystrici a Lučenci. V týchto mestách boli zriadené typizované barakové tábory s dob-

rým prístupom k železnici. Po zvládnutí situácie sa postupne transformovali na iný typ zdravotníckych zariadení.

Stráženie a dozor

Z množstva asistenčných úloh, ktoré armáda v zázemí plnila, treba spomenúť napríklad stráženie a dozor nad dôležitými podnikmi alebo budovami ako mosty, železničné stanice, benzínové pumpy, vodné diela atď. Veliteľstvá v zázemí museli vyčleniť strážne jednotky pre zajatecké tábory, ktoré boli zriadené aj v Šamoríne alebo Dunajskej Strede. Armáda sa podieľala aj na žatevných prácach.

Vzhľadom na nedostatok niektorých materiálov a surovín dôležitých na vedenie vojny, ktorý sa prejavil už v roku 1915, a ktoré nebolo možné nahradiť obvyklými spôsobmi, bola rakúsko-uhorská monarchia nútená siahnuť k ich rekvirácii. Spomedzi kovov mala na vedenie vojny mimoriadny význam predovšetkým meď. Rekvirované však boli napríklad aj mosadz, nikel, zinok, zliatiny kovov. Napriek tomu, že v povedomí verejnosti sú najviac známe rekvirácie zvonov, tie predstavujú len špičku ľadovca. V rámci oboch veliteľstiev pôsobili osobitné oddelenia, ktoré mali na starosti tzv. kovovú akciu. Štát prostredníctvom armády jednotlivým žúpam určoval aj kvóty na dodávky rekvirovaného dobytka a poľnohospodárskych

komodit. Netreba pritom zdôrazňovať, že rekvirácie s asistenciou vojska vyvolávali emocionálne vypäté scény, lebo rodiny bez živiteľov sa len ťažko vzdávali prameňov svojej obživy alebo symbolov viery (v prípade zvonov). Súčasne s rekviráciami sa pod heslom Všetko pre armádu! organizoval aj zber prírodných materiálov, papiera, gumy, handier atď.

Zbehovia, dezertéri, invalidi

Armáda musela v zázemí riešiť aj ďalšie problémy. Vojnový rok 1915 priniesol nárast počtu vojenských zbehov do takej miery, že sa nimi začali intenzívne zaoberať obe vojenské veliteľstvá. Armáde pri riešení tohto problému nepomáhala väznenie dezertérov, ich zaraďovanie do pochodových jednotiek, ani krajné drakonické riešenie ako trest smrti. V štvrtom roku vojny (1918) jedno dôverné hlásenie z Levíc uvádza, že hrozby spojené s pomerne miernymi trestami za opakované dezercie (tri – štyri úteky) už mužstvo neberie vážne.

Patová situácia na frontoch, enormné počty padlých a stupňujúce sa hospodárske problémy v zázemí boli veľkou skúškou aj pre vojnovú propagandu. V apríli 1918 dokonca vyšiel osobitný

Deti zamestnané v rakúsko-uhorskej továrni na náboje

materiál, ako vojnu vysvetľovať prostým vojakom ľudovou a zrozumiteľnou rečou. Apeloval na morálku, odriekanie, sebaobetovanie a boj do víťazného konca. Vojaci pritom kriticky porovnávali výrazný rozpor medzi touto duchovnou stravou a tou reálnou, ktorú im podávali v jedálňach.

Mestá a aj viaceré väčšie obce sa v priebehu vojny zmenili na vojenské tábory. V nich popri civilistoch žili vojaci s perspektívou prevelenia na front, vojaci zranení, chorí a napokon aj deprimovaní vojnoví invalidi. Pôsobenie armády a jej zasahovanie do civilného života bolo možné len na základe mimoriadnych zmocňovacích zákonov. Hoci armáda v roku 1918 stále plnila zverené úlohy na frontoch i v zázemí, boli to najmä medzinárodné vojensko-politické a hospodárske problémy, ktoré na prelome októbra a novembra stáli za jej rozpadom.

K mestám, v ktorých bola počas vojny tzv. pozorovacia stanica, patrila aj Banská Bystrica. Záber pochádza z medzivojnového obdobia, keď objekt využívala aj YMCA.

Mgr. Peter Chorvát, PhD.
Vojenský historický ústav

Inšpiruje a motivuje

„Chcel som slúžiť v uniforme, nevyšlo mi to, preto ich teraz o to radšej zbieram,“ konštatuje Jozef Martončík, ktorý má vo svojej kolekcii všetky uniformy, ktoré nosili slovenskí vojaci od roku 1935 až dodnes. No nielen to.

Má každý typ výložiek všetkých uniformovaných zložiek od vzniku SR, či už je to armáda, polícia, justícia alebo hasiči. „Je ich okolo 1 650,“ sumarizuje 43-ročný zberateľ, ktorý so svojou vášňou začal už v detstve, ale naplno ju rozvinul v roku 1998.

„Začal som brigádírkami, tých sa mi zišlo 250. Kedysi som zbieral aj druhú svetovú vojnu, no tú som povymieňal. Sústreďujem sa na výložky a rovnošaty. Tých mám 200,“ pokračuje vyučený umelecký rezbár. Jeho manželka vlastní súkromnú základnú školu v Košiciach: „Vďaka jej pochopeniu mám v škole depozitár, ktorý sa stále rozrastá.“

Maskáče z Iraku

Dostal maskáče z nasadenia v Iraku od kapitána Petra Luptáka, uniformu bývalého riaditeľa Vojenskej kancelárie pre-

zidenta SR generálporučika Vladimíra Šimka a zástupcu náčelníka generálneho štábu generálporučika Pavla Macka. Tiež výložky štábného nadrotmajstra Jána Štefana z Čestnej stráže prezidenta SR a poručíka Marka Čecha z 11. mechanizovaného práporu Martin. „Výložky,

fotografii s venovaním a podpisom, menovku, rôzne nášivky z misií, pamätne mince a stužky vyznamenaní jednotlivých vojakov zostavujem do profilových rámečkov. Je to vlastne ich originálna vizitka. Už som ich vytvoril 135,“ teší sa a poznamenáva, že si ich možno pozrieť aj na jeho facebooku a instagrame.

98 generálov

„Veľa ľudí možno otravujem, vypisujem im. A každé euro, ktoré mám len trochu navyše, investujem do zbierky,“ objasňuje, ako sa rozrastá jeho kolekcia. Lenže zbierka nemá byť posledným slovom: „Verím, že sa mi podarí vytvoriť vlastné výstavné priestory. Ponúkol som Personálnemu úradu OS SR, že by niektoré z mojich exponátov mohli byť vystavené v priestoroch regrutačných skupín, kam prichádzajú záujemcovia o vojenskú službu. Mohlo by ich to inšpirovať aj motivovať.“

„Ponuku pána Jozefa Martončíka vítame. Verím, že sa dohodneme,“ konštatoval zástupca riaditeľa Personálneho úradu Ozbrojených síl SR podplukovník Juraj Nyéki. Dodal, že popri šiestich regrutačných skupinách majú ozbrojené sily 25 miest prvého kontaktu v útvaroch.

A ďalšia ambícia košického zberateľa? „Od roku 1993 malo Slovensko 98 generálov. Výložky mi chýbajú už len od devätnástich.“

Pavol Vitko

Od pätnástich v obrane

Vzhľadom na niekdajšiu existenciu vojenských stredných škôl je v našom rezorte ešte viacero dôstojníkov, ktorí v ňom pôsobia od pätnástich rokov. No len jeden u nás pracuje od pätnástich ako civil.

„**B**oli sme štyria súrodenci, peniaze v dome chýbali. Učenie mi síce išlo, ale rodičia ma hneď po základnej škole poslali, aby som si čosi zarobil vo vojenských skladoch v Poprade, kde som nastúpil ako pomocný robotník,“ spomenul pán Jozef Madači. Na základnej vojenskej službe v západných Čechách mu už zverili do rúk volant nákladniaku – a toho sa drží až dodnes. V Centre zásob Poprad, ktoré je súčasťou 41. zásobovacej základne Nemšová, „sedlá“ Tatra 815, ktorá slúži ako nosič kontajnerov. Má pridelený aj žeriav a nakladač.

„Odísť som chcel len raz – v roku 1990. No boli sme vynikajúca partia, ako jedna rodina. Prehovárali ma. Mal som aj byt od vojenskej správy, umožnili mi urobiť si popri zamestnaní výučný list – cítil som sa vojsku zaviazaný. Ostal som. Dobré som urobil,“ usmial sa 68-ročný Jozef Madači. Na otázku, či sa mu vyhýbajú nehody, odpovedal s pokorou: „Stať sa môže všeličo, nechcem sa tváriť, že som neomylný. No z vlastnej viny som ešte nehodu nespôsobil. Len raz som sa ocitol v hromadnej zrážke šiestnástich vozidiel. Nebol to najpríjemnejší pocit...“

Má dve deti, syn tiež šoféruje. Na otázku, ako sa udržiava fit, má jednoduchý recept: „Pozitívne myslenie, rodinné zázemie, trochu športu a chuť do roboty.“

A ako hodnotí pána Madačiho veliteľ popradského Centra zásob major Ondrej Šomský? „Takého spoľahlivého, ochotného, ústretového a vždy dobre naladeného zamestnanca dnes nájdete azda iba s lupou v ruke. Pravdaže, nie je najmladší, ale zaujatím pre prácu môže byť príkladom aj pre tých, ktorí by mu už mohli byť vnukmi.“

Text a foto: (pv)

 PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

CELOREZORTNÉ SÚŤAŽNÉ PREHLIADKY

FotoAtak 2023 **Galéria MIL 2023**

Kategórie: 1. Ozbrojené sily vo fotografii
2. Voľná tvorba

Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzávierka súťažných prehliadok – 3. október 2023

 osveta.mil.sk
personal.mil.sk

● **SPOZNAJTE S NAMI NOVODOBÝCH HADINOU**
● **U'ZIMĚ, SNEHU I POD HORÚCÍM SLNKOM – REPORTÁŽE Z ÚČEVIKU**
● **DOMA POMÁHAJÚ V NÚDZI, U' ZAHRANIČÍ BRÁNIA MIER**
● **MLADÉ A MODERNÉ OZBROJENÉ SÍLY SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

PLNÁ POLNÁ

Toto všetko a ešte oveľa viac sa dozviete v Plnej polnej každý piatok s Miroslavom Minárom
v premiére na Rádiach Regína RTVS o 21:05h
v repríze v sobotu o 00:30h
v archive: www.mosr.sk/plna-polna/

PLNÁ POLNÁ je vaša relácia o vás. Napíšte jej obsah vašimi názormi a nápadmi: plnapolna@mod.gov.sk

Zimut 24/7

#ajprenevojakov
#ovojakoch

PTS po prvý raz na Štiavničkách

Už 58. ročník legendárneho medzinárodného atletického mítingu PTS bude 20. júla po prvý raz bude hostiť štadión VŠC v Banskej Bystrici. Čo k tomuto rozhodnutiu primälo organizátorov? Odpovedá podplukovník Máté Tóth, riaditeľ VŠC Dukla:

Predovšetkým je to výborná športová infraštruktúra. Už minulý rok náš vynovený atletický štadión SNP DUKLA prešiel prvým vydareným testom počas pretekov Európskeho olympijského festivalu mládeže (EYOF). Budúci rok nás čakajú majstrovstvá Európy do 18 rokov v atletike. Banská Bystrica a Dukla sa tak stávajú slovenským centrom atletiky. Aj preto padlo rozhodnutie Slovenského atletického zväzu, ako hlavného organizátora, presunúť míting Tipos PTS na banskobystrické Štiavničky.

Z koľkých krajín prídu atléti?

Ide o jednodňový míting krátko pred ukončením kvalifikácie na Majstrov-

stvá sveta v Budapešti a zároveň sme aj v kvalifikačnej perióde na OH 2024 v Paríži. Preto evidujeme veľký záujem atlétov. Prídu z troch desiatok krajín zo všetkých kontinentov.

Aké bude zastúpenie Dukly?

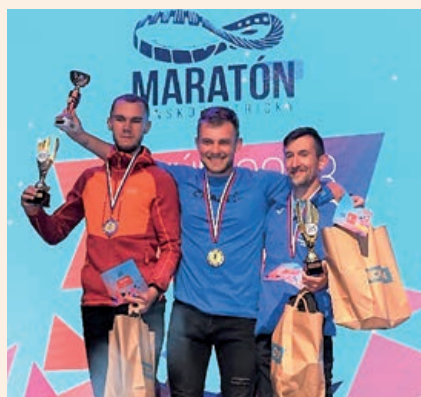
Na štarte by mali byť všetci naši slovenskí reprezentanti, ktorí sa chystajú na vrcholné podujatia, alebo sa na ne usilujú kvalifikovať. Pre zranenie, žiaľ, nebudú štartovať Emma Zapletalová a Miroslav Úradník. Ostatní sa chcú pred domácim publikom ukázať v najlepšej forme. Štartovať budú Gabriela Gajanová, Viktória Forster, Stanislava Škvarková, Daniela

Ledecká, Martina Hrašnová, Veronika Kaňuchová, Marcel Lomnický, Máté Balúch a ďalší.

Predpokladáte, že sa štadión Dukly stane pre PTS takpovediac domovským sídlom?

Všetko záleží od toho, ako zvládneme najbližšie dva ročníky. Rátame totiž aj s organizovaním v roku 2024, potom sa rozhodne, či zostane PTS v Banskej Bystrici. Uvidíme, aký bude záujem divákov, aká bude atmosféra. Ale aj ako sa podarí zvládnuť všetky servisné úlohy. Teda ubytovanie, stravovanie, doprava. Zabezpečiť tieto aspekty organizácie sú u nás trochu komplikovanejšie ako v Šamoríne, respektíve Bratislave. Verím však, že nesklame. Takže pozývam všetkých priaznivcov športu vo štvrtok 20. júla na náš atletický sviatok do Banskej Bystrice. Národný program je od 15.15 h, hlavný program sa začína o 18.00 h.

Stranu pripravil Pavol Vitko

Potlesk pre Máriu a Nikolu

V 10. ročníku majstrovstiev rezortu obrany v polmaratóne zvíťazil v čase 1:11:58 vojak 2. st. Mário Košút (1999) z Akadémie OS SR v Liptovskom Mikuláši. Rezortný šampionát sa bežal v júni v rámci Banskobystrického maratónu a z „našich“ žien bola najrýchlejšia staršia vodička – strojnička, slobodníčka Nikola Vajglová (1997) z 53. práporu poľných služieb Hlohovec „Najmä čas kadeta Košúta bol vynika-

júci, o čom svedčí tiež skutočnosť, že v absolútnom poradí bol druhý. Pekne zabodovala aj Nikola, ktorá skončila v hlavnej kategórii žien s časom 1:34:58 siedma. Tiež ma teší 34 pretekajúcich z nášho rezortu, čo je druhý najvyšší počet v histórii,“ konštatoval zakladateľ a spoluorganizátor tradície rezortných majstrovstiev v polmaratóne Pavol Blažek z banskobystrickej Dukly.

Super senior Škadra

V eliteľ patrolovacieho družstva v misii UNFICYP rotmajster Miroslav Škadra má už seniorských 46 rokov, no i tak patrí vo svojom športe medzi kontinentálnu špicu. Na tohtoročných Majstrovstvách Európy v Španielsku vo fitness challenge nielenže vyhral kategóriu nad 40 rokov, ale v absolútnom poradí získal medzi mužmi bronz. A aby toho nebolo málo, zlatý bol aj v hlavnej súťaži párov spolu so sparing-partnerkou Elenou Masarykovou.

A čo je to vlastne fitness challenge? Vysvetľuje: „Je to crosfitová súťaž, v ktorej sa počas dvoch minút na šiestich stanovištiach usilujete dosiahnuť maximálny počet opakovaní daného cviku. Ide napríklad o zhyby na hrazde, kľuky na bradlách, výskok na 60 cm debnu znožmo.“ Rtm. Škadra bol v tej-

to súťaži ešte vlni majster Európy, ale tento rok v Santa Susanne spomedzi súperov z Grécka, Rumunska, Španielska a ďalších krajín bol najlepší Michal Barbier z banskobystrickej Dukly. Druhý bol poručík Martin Foriš, ktorý slúži vo Zvolene. „Je skvelé, že na stupni víťazov sme boli traja Slováci, pričom Michal aj Martin sú oproti mne junióri, veď majú presne o dvadsať rokov menej,“ usmial sa rtm. Škadra. Služí už dve desaťročia a jeho domovský útvar sídli v Leviciach. V minulosti bol dvojnásobným amatérskym majstrom Európy v kulturistike do 70 kg a amatérsky trénuje aj v UNFICYP: „Chalani mi v posilňovni na patrolovacej základni Pyla vždy vytvoria priestor na tréning a držia mi palce,“ ocenil kolegov a za podporu ďakuje aj veliteľom.

„Rotmajster Škadra patrí ku generácii, ktorá bola fyzicky zdatnejšia ako sú dnešní mladíci. Nielenže sme na neho hrdí, ale som veľmi rád, že pre mladých je príkladom v službe, aj v športe,“ zhodnotil veliteľ slovenského kontingentu v UNFICYP podplukovník Marek Uchaľ.

**NA
MOMENT :**

military

mental
health

[chvíľa
pre duševné
zdravie]

Technológie a deti.

Virtuálny svet a doba informačných technológií priniesla množstvo nespochybniteľných výhod, súvisí však aj s ťažkosťami a problémami, s ktorými sa nielen mladí ľudia a deti stretávajú. Zabúdame na blízkosť, otvorenú osobnú konverzáciu s priateľmi aj na to, že vzťahy majú byť založené na dôvere.

V súvislosti s deťmi a technológiami sa stretávajú dva protichodné pohľady. Prevažuje názor, že technológie deťom škodia. Na druhej strane sa veľa hovorí o interaktívnom vzdelávaní, či digitálnej inteligencii.

Detské súkromie má svoje limity

Je dobré, aby dialóg o bezpečnom využívaní technológií začal už v predškolskom veku a aby sa stal súčasťou otvorenej rodinnej komunikácie. To vytvára nielen zručnosti, ale aj dôveru a spojenectvo v používaní technológií. Dieťa sa následne na rodiča s väčšou pravdepodobnosťou obráti keď bude mať nejaký problém.

Rozhodujúca je miera a povaha toho, čo deťom v rámci digitálnych nástrojov dovolíme.

V 2 – 3 rokoch by dieťa so zariadením nemalo denne tráviť viac ako 15 minút a to len za prítomnosti rodiča.

Predškolač vo veku **3-6 rokov** by si mal vystačiť s polhodinou až hodinou, tiež len s rodičmi, a malo by ísť zároveň o zoznamovanie sa s ich bezpečným používaním. S deťmi okolo 8-12 rokov, ktoré najviac hrajú hry, sa musíme dohodnúť, že bez nášho vedomia nič nestahujú.

Od 12 rokov výrazne kontrola slabne. Deti si vytvárajú nároky na súkromie. Keď však *dieťa šikanuje iné, kto je za to zodpovedný?*

Do 15 rokov je to rodič. Detské súkromie má svoje limity. Kyberšikana je od júla 2021 trestný čin a zodpovedné a postihované môžu byť už deti od 14 rokov.

Bezpečnostné pravidlá:

Nezdieľam osobné informácie.

Neprijímam výzvy na priateľov od ľudí, ktorých nepoznám.

Nebudem chatovať s ľuďmi, ktorých osobne nepoznám.

Dávam si pozor na to, čo zverejňujem.

Keď si so mnou chce písať niekto, koho nepoznám, zablokujem ho a ak to nejde, poprosím niekoho o pomoc.

Keď narazím na nejakú zvláštnu stránku, hneď z nej odídem.

Kontaktuj e-mailové psychologické poradenstvo:

PSYCHOLOG.OSSR@MIL.SK

Zbystrite pozornosť ak dieťa:

- je vystrašené,
- je (inak veselé dieťa) utiahnuté,
- nemá chuť do jedla,
- nechce ísť do školy, vyhýba sa jej,
- stratilo záujem o svoje záľuby,
- je nervózne, náladové či bez nálady,
- nepoužíva, dokonca vymazalo oblúbenú sociálnu sieť, hoci predtým tam bolo stále.

Hoci ani viac týchto znakov nemusí nutne znamenať kyberšikanu, pri ich odhalení by ste situácii mali venovať pozornosť a okamžite ju riešiť.

Prvým krokom je komunikácia.

Rodič by mal dať dieťaťu najavo, že sa naňho môže obrátiť, a nájsť si k dieťaťu cestu. Pokiaľ sa dieťa neotvorí rodičovi, treba vyskúšať niekoho z blízkeho okolia, komu dieťa verí.

O pomoc môžete požiadať aj pedagóga alebo školského psychológa.

Periféria s veľkým potenciálom

Zásoby ropy a zemného plynu v Arktíde predstavujú takmer 22 % neobjavených zdrojov na svete, ktoré možno ťažiť pomocou súčasných technológií. No nielen preto sa ponad ňu napínajú bezpečnostné siločiar.

Topenie ľadovcov otvára priestor na rozvoj komerčnej lodnej dopravy a ťažby zemného plynu a ropy. Región je tiež bohatý na ryby, prírodné minerály (napr. nikel, platina, paládium) a prvky vzácnych zemín, ktoré sú nevyhnutné na výrobu moderných technológií a vývoj technologických inovácií. V prípade pokračujúceho trendu roztápania sa ľadovcov v Arktíde dôjde časom k možnosti aktívneho využívania severnej morskej cesty ako dôležitej trasy pre chod celosvetového obchodu. Toto nové prepojenie medzi Východnou Áziou a Západnou Európou by sa zo súčasnej trasy dlhej 24 000 km prechádzajúcej cez Panamský prielav znížilo na 13 600 km. V prípade využitia trasy cez Suezský prielav by mohlo dôjsť k redukcii času prepravy až o 40 – 50 %, čo by malo pozitívny vplyv aj na zníženie konečných cien prepravovaných tovarov.

Koniec vzorovej kooperácie

Arktída bola dlhodobo vnímaná ako vzor pre kooperáciu, a bola až nezvyčajne pokojným miestom v porovnaní s búrlivou povahou medzinárodných vzťahov. To sa zmenilo ruskou vojnou na Ukrajine, keď v Arktickej rade, medzinárodnej organizácii zameranej na konzultácie arktickej problematiky, prerušili spoluprácu štátov s Ruskom.

Rusko pritom už pred niekoľkými rokmi začalo investovať do regiónu, otvárať a modernizovať staré sovietske základne, ale aj ľadoborce, ktorými disponuje vo výrazne vyššom počte ako iné krajiny. Tie sú dôležité na komerčné aj vojenské využitie. Tempo rozširovania sa so začiatkom vojny na Ukrajine nespomalilo. Satelitné zábery od začiatku vojny ukazujú na opevňovanie arktických základní a rozširovanie územia. Oblasť je pokrytá hustou sieťou protivzdušnej obrany, okrem iného systémami

S-300 a S-400. Experti na Arktídu odhadujú, že na to, aby sa západ Rusku v oblasti vojensky vyrovnal, potreboval by aspoň 10 rokov. Na polostrove Kola sa nachádza veliteľstvo ruskej Severnej flotily, ponorkové flotily a kapacity odvetného úderu, ktorých význam pre Rusko narastá najmä v dôsledku vojny na Ukrajine. Predpokladá sa, že v Arktíde by tiež mali byť nasadené ruské moderné autonómne jadrové torpéda Poseidon.

Vojna na Ukrajine, s výnimkou redukcie pozemných síl v oblasti, zatiaľ nemala výrazný vplyv na iné nasadené ruské jednotky. Podľa dostupných informácií došlo však k presunu pozemných jednotiek na Ukrajinu, pričom niekoľko z nich, ako 61. samostatná brigáda námornej pechoty a 76. gardová letecká útočná divízia, boli z veľkej časti zničené. Ruské konvenčné pozemné sily na polostrove Kola, vrátane námornej pechoty a potenciálne aj špeciálnych síl sú momentálne výrazne oslabené. Možnosť využitia konvenčných jednotiek v oblasti na väčšie ofenzívne aktivity je ešte nižšia ako pred vojnou. Vzdušné a námorné kapacity boli takmer nedotknuté. Kapacity ruskej protivzdušnej obrany v Arktíde nie je takmer vôbec ovplyvnená, s výnimkou toho, že súčiastky systému Pantsir bude ťažšie nahradiť, keďže obsahujú americké čipy, ktoré sa do Ruska pod vplyvom sankcií už neexportujú.

Otázka ruských spôsobilostí

Zo strednodobého hľadiska budú pre rozvoj ruských spôsobilostí v oblasti relevantné sankcie a ich dosah aj napriek tomu, že ruský obranný sektor je relatívne menej závislý od dovozu ako iné ruské priemyselné sektory. Problémom bude alokácia obranného rozpočtu, keď bude nutné prioritizovať financie na využitie na potreby vojny na Ukrajine alebo na testovanie

a vývoj nových spôsobilostí v Arktíde. Rusko pritom malo už v minulosti problémy s modernizačnými projektmi, ktoré stále meškali. Odliv mozgov v kombinácii so sankciami napr. na pokročilé čipy a ich súčiastky spôsobí, že nebude schopné budovať a vyvíjať nové zbraňové systémy a budovať zásoby súčasných využívaných systémov v Arktíde. Špičkové technológie nahradia menej sofistikované zbraňové systémy, ktoré Rusko bude schopné v obmedzenej miere vyrábať, to však v dlhodobom horizonte spôsobí výraznú technologickú disparitu najmä v porovnaní so západnými, ale aj čínskymi technológiami.

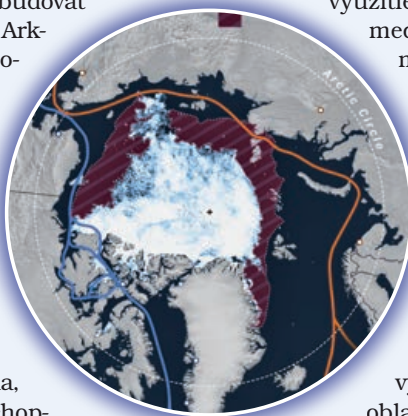
Následky ukrajinskej vojny sa však nevyhnutne nemusia prejavíť vo všetkých sektoroch ruských vojenských spôsobilostí v Arktíde. Námorné zložky ruskej Severnej flotily, najmä jej strategická ponorková flotila, naďalej poskytujú Moskve dôveryhodnú schopnosť odvetného úderu. Rovnakú situáciu možno predpokladať aj v prípade ruského strategického letectva, ako aj kapacít na zhromažďovanie spravodajských informácií, lodí a ponoriek na špeciálne účely a iných častí nekonvenčného aparátu Kremľa.

Káble v ohrození

Ruské hybridné aktivity v regióne od začiatku vojny súvisia s klasickými aktivitami ako špionáž či informačné operácie, no zdá sa, že začali aktívnejšie pôsobiť proti energetickému sektoru a na podporu potenciálne podvratných aktivít. Vzhľadom na sankcie zavedené na ruský energetický export, najmä ropu a zemný plyn, si Európa začala hľadať nových primárnych dodávateľov, čo má negatívny vplyv na Rusko, keďže export ropy a zemného plynu pre Európu bol jedným z jeho najdôležitejších zdrojov príjmu. Nórsko sa stalo krajinou, ktorá exportuje väčšinu svojej ropy a zemného plynu do Európy a jej podiel na zásobovaní kontinentu výrazne vzrástol. Počas minulého roka Nórsko zaznamenalo zvýšený počet preletov bezpilotných lietadiel nad ropnými a plynárenskými zariadeniami a okolo dôležitých častí nórskej komunikačnej infraštruktúry, letísk alebo vojenských zariadení. V jednom prípade došlo aj k spozorovaniu vojenského dronu v okolí ropných plošín v Severnom mori. Nórske letecké úrady potvrdzujú, že rušenie signálu Ruskom je častejšie ako kedykoľvek predtým. Na potrebu zvýšenia ochrany energetickej infraštruktúry poukazuje aj sabotáž plynovodov Nord Stream 1 a 2, ktorá je vo všeobecnosti atribuovaná práve Rusku. Je možné predpokladať, že ruské podvratné aktivity voči krajinám, ktoré dodávajú ropu a zemný plyn Európe, sa budú zvyšovať.

Dôležitým prvkom pri ochrane kritickej infraštruktúry je zabezpečenie podmorských internetových a komunikačných káblov. V arktickej oblasti a jej okolí sa nachádzajú

podmorské káble, ktoré sa využívajú napr. jedným z najvýznamnejších finančných centier na svete, v Londýne alebo na posielanie satelitných snímok z Arktídy. Internetové a komunikačné káble sú relevantné pre civilné aj vojenské využitie. Prepájajú komunikačné a vojenské siete medzi Európou a USA. Ich poškodenie môže mať vážne dôsledky na chod krajín v čase vojny, no aj mierového stavu. Na nórskom súostroví Špicbergy sa nachádza jedna z najväčších pozemných satelitných staníc, ktorú využívajú západné vesmírne agentúry na zber údajov zo satelitov nad Arktídou. V januári minulého roka bol jeden z optických káblov prepájajúcich oblasť s pevninou preseknutý. V apríli bol vytrhnutý iný kábel, využívaný nórsnym laboratóriom na morský výskum, ktorý taktiež monitoruje arktickú oblasť. V roku 2020 došlo k incidentu v okolí Írska, kde zadržali niekoľkých Rusov pri skúmaní podmorských káblov. Už vtedy vznikali obavy o ich potenciálnom znefunkčnení v prípade krízy, prípadne využití na odpočúvanie.

Ďalší geopolitickí hráči

Okrem arktických štátov má ekonomické záujmy v Arktíde aj Čína. Jej plány na vývoj jadrového ľadoborca možno považovať za najnovší krok v snahe o asertívnejšiu úlohu krajiny v oblasti. Čínske úsilie o zisk prístupu k severným trasám môže z dlhodobého hľadiska viesť k napätiu s Ruskom, ktoré si v Arktíde buduje infraštruktúru na využívanie obchodných trás. V súčasnej situácii stojí Čína pred dilemou. Čím dlhšie je Rusko odrezané od západného kapitálu, tým viac sa spolieha na Čínu. To znamená, že keďže Čína sa snaží zvýšiť svoj polárny vplyv a aktivity v súlade s jej arktickou stratégiou, Rusko bude pravdepodobne vyhovujúcim partnerom. Na druhej strane, sankcie môžu pôsobiť na Čínu deterenčne a mať nepriaznivý vplyv na ochotu Číny zapojiť sa do rôznych investičných a energetických projektov v spolupráci s Ruskom, keďže odozva medzinárodného spoločenstva by mohla byť pre Čínu kontraproduktívna.

Významné záujmy majú aj USA. Arktída pre ne predstavuje primárnu oblasť na rozvoj spôsobilostí vzdušnej obrany, prieskumnej infraštruktúry a čiastočne aj rozmiestnenia strategických síl. USA v posledných rokoch zvýšili svoj rozpočet alokovaný do oblasti o niekoľko miliárd, pričom veľkú časť z neho investujú do obnovenia vojenskej základne Thule v Grónsku, ktorá od roku 2019 patrí pod Vesmírne sily USA. Základňa je dôležitá aj preto, lebo je schopná detegovať interkontinentálne balistické rakety prichádzajúce napríklad z Ruska, Severnej Kórey alebo Číny.

Dominik Štepanovič

Inštitút pre bezpečnostné štúdie, Národný bezpečnostný úrad SR

Generál rokoval v Bukurešti

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky generál Daniel Zmeko rokoval 8. a 9. júna v Bukurešti s partnermi z východného krídla NATO na konferencii veliteľa Veliteľstva amerických ozbrojených síl v Európe generála Christophera G. Cavolliho. Každoročnú konferenciu stredoeurópskych partnerov v Bukurešti zorganizoval veliteľ US EUCOM spolu s náčelníkom generálneho štábu rumunských ozbrojených síl generálom Danielom Petrescu. Velitelia armád diskutovali o logistike a podpore pre

Ukrajinu, kombinovaných operáciách, zdieľaní spravodajských informácií a posilňovaní vzťahov pri riešení zložitých regionálnych výziev. Slovenská republika hostila toto regionálne podujatie v roku 2017.

25 miest prvého kontaktu

Ozbrojené sily Slovenskej republiky zriadili a otvorili 25 miest prvého kontaktu, ktoré budú slúžiť na zjednotenie prístupu záujemcov o štátnu službu profesionálneho vojaka k informáciám o podmienkach a jednotlivých krokoch prijímacieho konania. Miesta prvého kontaktu sú vo vojenských útvaroch vo vybraných okresných mestách a dopĺňajú regrutačné skupiny v Trenčíne, Nitre, Žiline, Banskej Bystrici, Košiciach a Prešove. Vojaci na miestach prvého kontaktu poskytnú záujemcom informácie o procese prijímacieho konania, poradia a pomôžu s vyplnením žiadosti či ďalších potrebných dokumentov. Na týchto miestach možno aj priamo podať žiadosť o vstup do ozbrojených síl. Miesta prvého kontaktu sú záujemcom k dispozícii každý pracovný deň v čase od 8.00 h do 11.30 h a od 12.30 h do 15.00 h. Na podporu regrutácie bude slúžiť aj 46 novovzniknutých skupín vo vojenských útvaroch.

Investície do Nemšovej

Minister obrany SR Martin Sklenár so štátnym tajomníkom Marianom Majerom a generálnym tajomníkom služobného úradu Petrom Kozákom 9. júna navštívili 41. Zásobovaciu základňu v Nemšovej. Zaujímali sa o personálnu naplnenosť a plnenie úloh, ako aj o stav infraštruktúry, ktorá si vyžaduje ďalšie investície. Minister Sklenár zdôraznil, že oproti vlnajšmu rezort

v rámci opráv do Nemšovej investuje desaťkrát viac prostriedkov. Pôjde najmä o výmenu okien, opravy elektroinštalácie a nákladných výťahov. Okrem toho sa realizujú investičné projekty, týkajúce sa vybudovania vodovodného potrubia či zateplenia budovy kasární.

■ Aktom vyradenia a slávnostným zložením vojenskej príslušnosti ukončilo 2. júna v Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin prípravu 124 nových profesionálnych vojakov, z toho 31 žien. Najlepším absolventom základného vojenského výcviku sa stal absolvent vojak 1. stupňa Peter Cviček.

■ Príslušníci 103. práporu RCHBO Rožňava zabezpečili ukážku techniky a materiálu RCHBO pre špecialistov z Indie vo Výcvikovom a testovacom centre RCHBO Zemianske Kostofany. V rámci projektu Enhancing Security Cooperation in and with Asia s podporou Európskej únie, Francúzska a Nemecka poskytol Inštitút pre medzinárodnú bezpečnosť a krízové riadenie ISEMI v spolupráci so Žilinskou univerzitou výcvik pre šesťnásť príslušníkov indických bezpečnostných zložiek prvého zásahu.

■ V dňoch 12. – 14. júna navštívili 5. delostrelecký pluk Rožňava príslušníci 10. horskej divízie U.S. Army spolu s príslušníkmi U.S. Air Force, aby príslušníkom 5. delostreleckého pluku, 21. samohybného delostreleckého oddielu Michalovce, 54. raketometného oddielu Rožňava a 62. spojovacieho práporu Ružomberok priblížili základné nastavenia, postupy a obmedzenia rádiového prevádzky spojovacími prostriedkami Harris, oboznámili ich s reálnym použitím techniky a otestovali spojenie v posádke Rožňava.

■ V 91. ženijnom pluku Sereď sa 12. júna začal siedmy pravidelný dvojtyždňový výcvik príslušníkov Aktívnych záloh OS SR. Veliteľ 901. ženijného práporu podplukovník Robert Dlugoš privítal 40 záložníkov, ktorí si osvoja poznatky a preveria praktické návyky pri práci s pontónovou mostovou súpravou, v streleckej príprave, RCHBO, zdravotnej príprave a ďalších odborných i vševojskových témach.

■ Počas troch vzletov na strelnici vo VVP Kamenica nad Cirochou piloti 2. vrtuľníkovej letky uskutočnili sedem sečí na pozemné ciele. Vystrelili pri nich 128 neriadených rakiet S-5 z raketových blokov UB-32 so súčasným použitím klamných cieľov PPI z prostriedkov ochrany vrtuľníka ASO-2V slúžiacich proti prostriedkom protivzdušnej obrany protivníka. Všetci piloti splnili cvičenia s hodnotením Výborne.

■ Vo vojenských priestoroch v Lipníku nad Bečvou sa 7. – 8. júna uskutočnil 7. ročník konferencie Spojovacieho vojska Armády ČR. Ústrednou témou bolo riešenie aktuálnych bezpečnostných výziev, predstavenie trendov v ICT a zavádzanie nových technológií obranného priemyslu. Na konferencii podpísali Memorandum o porozumení medzi rezortmi obrany ČR a SR o spolupráci v oblasti informačných a komunikačných systémov.

■ V posádkovom cvičisku a strelnici Ruská Nová Ves a v Slanských vrchoch sa konalo súčinnosťné cvičenie Záchrana 2023, zamerané na pátranie po havarovanom lietadle a záchranu osôb pri leteckej nehode v ťažko dostupnom teréne. Slúžilo na koordináciu nasadených síl a prostriedkov Leteckej pátracej záchrannej služby, Pozemnej pátracej záchrannej služby 51. krídla Prešov, Hasičského a záchranného zboru Prešov, Policajného zboru Prešov a Košice. Zapojilo sa doň 167 príslušníkov silových zložiek, 47 kusov techniky, štyri kone a tri služobné psy.

■ Katedra spoločenských vied a jazykov Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši poďakovala americkému tímu CAT Civil Affairs vedenému kapitánom Travisom Junkinsom, ktorý spolupracoval s katedrou počas akademického roka na konverzačných cvičeniach pre študentov a vytváraní autentických materiálov na vyučovanie anglického jazyka. Zároveň privítala nový štvorčlenný americký tím, ktorému velí kapitán John McLaughlin.

Rock pre Prešovčanov

V priestoroch Centra výcviku Lešť počas dvoch týždňov prebiehal základný výcvik vojensko-praktického lezenia Rock.

Vedúci oddelenia odboru špeciálneho výcviku major Igor Lišaník, ktorý kurz viedol, približuje, že cieľom bolo naučiť profesionálneho vojaka bezpečný pohyb pri prekonávaní prírodných prekážok pomocou horolezeckej techniky, formou isteného pohybu cez prekážku alebo po lane. Základný výcvik vojensko-praktického lezenia by mal podľa neho absolvovať každý počas svojej kariéry každý vojenský profesionál.

Kurz bol určený pre príslušníkov 65. prieskumného práporu Prešov a predstavoval 54 výcvikových hodín. Z toho 16 hodín teórie a 38 hodín praxe. Teóriu prešovskí prieskumníci absolvovali v učebni, prax v exteriéri. „Vzhľadom na premenlivé a poriadne daždivé májové počasie bol každý výcvik jedinečný. Pri riziku zrážok som výcvik organizoval na trenažéri Jakub Climbing. Ale prevažne som ho smeroval na lezecký trenažér Bralce – Via Ferrata, kde sú najvhodnejšie podmienky,“ spresnil major Lišaník.

Telocvičňu plánoval len vo výnimočných prípadoch, keď vládli nepriaznivé poveternostné podmienky, radšej preberal s účastníkmi kurzu viac teórie, precvičoval zručnosti uzlovania alebo kladkostrojov.

Hlavným cieľom výcviku je, aby jeho absolvent zvládol samostatne a bezpečne pohyb vo výške, dôveroval horolezeckému materiálu a nadobudol istotu pri viazaní uzlov – aj pod stresom.

S prístupom prešovských prieskumníkov bol napriek nepriaznivému počasiu veľmi spokojný. Vedúci prešovských vojakov poručík M. V. priznal, že pre väčšinu z nich bol kurz prvým reálnym oboznámením sa s problematikou prekonávania prírodných prekážok pomocou lanovej techniky a veľmi im pomôže v ich ďalšej práci. Jeden z nich už na jar absolvoval základný inštruktorský kurz, a tak bude pre nich ľahšie pokračovať v udržiavaní a rozvíjaní praktických znalostí aj v podmienkach útvaru.

Text a foto: Jozef Žiak

Vojenská medaila za humanitárnu pomoc

Vojenská medaila Za humanitárnu pomoc je vojenské rezortné vyznamenanie Ministerstva obrany Slovenskej republiky. Bola zriadená v roku 1997 a je bez stupňov. Vojenské vyznamenanie udeľuje minister obrany SR a možno ho udeliť profesionálnemu vojakovi v priebehu vyslania mimo územia Slovenskej republiky na účely humanitárnej pomoci, alebo počas zabezpečovania úloh spojených s humanitárnou pomocou:

- za obetavé plnenie úloh
- za záslužný čin alebo za významný podiel na plnení a zabezpečovaní úloh spojených s humanitárnou pomocou
- po skončení vyslania mimo územia Slovenskej republiky z dôvodov zdravotného stavu profesionálneho vojaka, ktorý mu neumožňuje ďalej plniť úlohy mimo územia Slovenskej republiky
- v záujme služobného úradu a na žiadosť profesionálneho vojaka zo závažných osobných alebo rodinných dôvodov ale-

bo po skončení zabezpečovania úloh spojených s humanitárnou pomocou.

Popis vyznamenania: Vojenská medaila má kruhový tvar, je dvojstranná a nemá stupne.

Lícna strana – na jeho ľavej strane je umiestnená nefigurálna reliéfná kompozícia a na pravej strane je do polkruhu majuskulným písmom v kruhopise text, a to zdola nahor ZA HUMANITÁRNU POMOC.

Zadná strana – na ploche je umiestnený znak Ozbrojených síl SR a v kruhopise majuskulným písmom uvedené – MINISTER OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY.

Medaila má priemer 36 mm a je postriebrená.

Stuha – modrej farby je široká 38 mm.

Stužka – zodpovedá farbe stuhy a v strede je umiestnená kovová miniatúra averzu.

Autorom medaily je Peter Zelizňák.

Dr. Imrich Purdek, PhD.
Vojenský historický ústav

OBRANA

HĽADÁ PRISPIEVATEĽOV

Baví ťa písať a fotografovať?

**Zaujíma ťa bezpečnostná problematika
a život ozbrojených síl?**

Chceš byť vojenským novinárom?

HĽADÁME PRÁVE TEBA!

Ozvi sa nám na e-mail obrana@mod.gov.sk

alebo na adresu

OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 8,

832 47 Bratislava

telefón +421 960 30 30 39

MILITARY ENGLISH

FROM NEUTRALITY TO NATO MEMBERSHIP

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: NATO – Erik Luntang

The North Atlantic Treaty Organization (NATO) was founded in 1949 as a collective response of Western nations addressing the security concerns **stemming** from the so-called Soviet bloc. For more than 70 years there was a handful of countries in the West that refused to join NATO: Austria, Switzerland, Ireland, Finland and Sweden among others. However, following the Russian attack on Ukraine in 2022, both Finland and Sweden gave up on the **non-alignment** policy and formally requested to join NATO. Though both countries proclaimed neutrality, their reasons for it were different: Sweden had held a neutral **stance** in international relations since the Napoleonic Wars in 1814 and the invasion of Norway; it remained neutral even during WWII although historians argue that the decision to provide safe

haven for thousands of Jews and political dissenters was a clear signal on which side the country stood. Finland, which gained its independence in 1917, had a different experience: first fighting off a Soviet invasion in what became the brutal Winter War of 1939-1940, then going to war with both the Soviet Union and the Nazi Germany. In the end, Finland lost about 10 percent of its territory to the USSR, and became officially neutral after being forced to sign a 1948 treaty with Stalin prohibiting the Fins from joining any organization considered hostile to the USSR.

After the collapse of the Soviet Union, both Sweden and Finland felt that the best way forward was to avoid unnecessarily provoking Russia „that was **grappling** with post imperial trauma, socio-economic chaos, and constant political **upheaval**“ (prof. Kristina Spohr, El Pais). But they **abandoned** their neutrality and instead **opted** to be militarily non-aligned – a more specific term that refers to military alliances rather than political partnerships. In 1992 Finland was awarded the observer status on NATO’s North Atlantic Cooperation Council, a forum created in 1991 for dialogue with former Warsaw Pact countries. In 1994 both Finland and Sweden became official partners of NATO and have since taken part in several NATO missions, including in Afghanistan and Bosnia and Herzegovina.

A further **shift** came after Russia’s annexation of Crimea in 2014, which **prompted** Finland and Sweden to **step up** official cooperation with NATO, culminating in the announcement of their intention to join NATO in May 2022. NATO welcomed the initiative, since the two new members would bring assets **in to the fold**. Both Sweden and Finland have modern militaries, with equipment compatible with NATO systems. Finland already meets the NATO military spending target of 2 % of its GDP, and Sweden is currently at 1.4 %.

QUESTIONS:

1. Aké dôvody viedli Fínsko a Švédsko k vyhláseniu neutrality?
2. Kedy sa ich postoj zmenil a čo spôsobilo túto zmenu?
3. Prečo NATO uvítalo úmysel Švédska a Fínska vstúpiť do NATO?

GLOSSARY

- **stemming** /ˈstɛmɪŋ/ – prameniaci (z niečoho);
- **non-alignment** /ˌnɒn-əˈlaɪnmənt/ – neangažovanosť, nepríslušnosť k blokom;
- **stance** /stæns/ – postoj;
- **grappling** /ˈgræplɪŋ/ – borit’ sa;
- **upheaval** /əpˈhiːvəl/ – vzryvy, nepokoje;
- **abandoned** /əˈbændənd/ – vzdali sa;
- **opted for** /ˈɒptɪd fɔːr/ – zvolili si, rozhodli sa (pre niečo);
- **shift** /ʃɪft/ – posun;
- **prompted** /ˈprɒmptəd/ – podnietilo;
- **step up** /stɛp ʌp/ – urýchlil’;
- **in to the fold** /ɪn tu ðə fəʊld/ – (pren.) do košiara.

pplk. PhDr. Stanislav Kaník
titulárny dekan, Ústredná vojenská nemocnica
SNP - FN Ružomberok

Čas na dobro i prázdniny a dovolenky

Začnem príbehom jedného muža ktorý sa ocitol na nemocničnom lôžku; mal ťažkú nehodu s trvalými následkami. Zveril sa mi, ako a prečo sa to všetko stalo:

„V živote som si nenašiel čas ani na rodinu, ani na Boha. Mal som pred sebou iba prácu, ponáhlal som sa zahľadený do svojich plánov. Nedal som si pozor pri prechádzaní cez cestu. Hlavu som mal, tak ako vždy, plnú povinností, myšlienok na to, čo všetko ešte musím stihnúť. Bol som nepozorný a vbehol som priamo pod kolesá auta. Už nikdy nebudem chodiť! Teraz už budem mať času dost. Mám čas rozmýšľať nad minulosťou, budem mať čas aj na rodinu. Prosím, pán farár, prineste mi bibliu, aby som ju začal čítať, pretože teraz sa začína nová etapa môjho života a ja budem mať dost času aj na Boha.“

Máme pred sebou čas prázdnin a dovoleniek. Čas na oddych od štúdia, od práce a povinností. Tento čas je dar na to, aby sme ho dobre využili. Môžeme sa venovať našim drahým, rodine, rozvíjať svoje koníčky...

V biblickej knihe Kazateľ sa píše: „Všetko má svoj čas a svoju chvíľu, každé úsilie pod nebom. Lebo Boh určil čas pre každú vec a pre každý skutok.“ Tento čas je možnosťou zastaviť sa skôr, ako by nás zastavila nejaká tragédia, do ktorej sa možno rútime.

Je to vzácna chvíľa pre zastavenie sa, či aspoň spomalenie životného tempa, čas na prehodnotenie svojho života. Je to čas na zlepšenie vzťahov v rodine, či možnosť vykonať niečo pre spoločné dobro. Vyprosujem vám všetkým, aby vás Pán času a života požehnával a sprevádzal. Vyprosujem vám viac pokoja a menej šomrania a tiež to, aby sme si vážili každú chvíľu a žili život naplno. Aby nám tento dovolenkový čas poslužil na dobré.

Cvičíme v lete

Cvičenie v lete ponúka množstvo výhod a prispieva nielen k lepšej kondícii, ale aj k celkovému pocitu pohody. Či už preferujeme intenzívne tréningy alebo pokojnejšie formy pohybu, letná sezóna poskytuje ideálne prostredie na zlepšenie formy a starostlivosti o telo.

Slnčné lúče a príjemné vyššie teploty povzbudzujú organizmus k pohybu a zvyšujú motiváciu. Leto je ideálne na vonkajšie aktivity ako beh, bicyklovanie, plávanie či prechádzky. Nielenže fyzicky posilňujú, ale zlepšujú náladu a mentálnu pohodu. Okrem toho je cvičenie v lete skvelou príležitosťou na dosiahnutie a udržanie zdravého telesného i duševného stavu. V kombinácii s vyváženou stravou a dostatočnou hydratáciou môže cvičenie v lete prispieť k lepšiemu metabolizmu, zníženiu stresu a zvýšeniu energetickej úrovne. Ďalším dôvodom je príležitosť na objavovanie nových cvičebných možností. Uvedené tri cvičenia môžu prispieť k budovaniu lepšieho držania tela a prispievať k posilneniu svalov na horných a dolných končatinách.

1. Malý medveď

Východisková pozícia na všetkých štyroch, správne nadstavenie pramení z postavenia horných, dolných končatin a panvy. Ruky sú položené na podložke, priamo pod ramennými kĺbmi, kde sa opora prenáša na koreň dlane. Prsty sú rozťahnuté, mierne pokrčené. Lakťové kĺby sú tiež mierne pokrčené s vytočenými lakťovými jamkami smerom dovnútra. Ramenné kĺby treba odťahovať smerom dole od uší, ťahať ich do strán, do vonkajšej rotácie, čím prispievajú k nastaveniu hrudnej chrbtice a upriamujú pozornosť na postavenie lopatiek – tie sa nemajú odťahovať od chrbtice. Opora na dolných končatinách sa prenáša na špičky. Členkové kĺby majú neutrálne postavenie, nemôžu byť vbočené do vonkajšej ani do vnútornej strany. Kolenné kĺby tiež predstavujú oporu, sú priamo pod bedrovými kĺbmi, mierne vytočené do vonkajších strán. Pozícia panvy je neutrálna, nie klopená smerom dopredu ani dozadu. Od postavenia panvy sa odvíja postavenie driekovej chrbtice. Na hrudníku sa kladie dôraz na postavenie rebier, ktoré smerujú aktivitou šikmých brušných svalov smerujú nadol a do strán. Hlava je v predĺžení chrbtice s cieľom predĺžiť krčnú chrbticu a zatiahnuť bradu. V závislosti od správneho nadstavenia jednotlivých segmentov chrbtice a periférnych kĺbov dochádza

k vytvoreniu podmienok, v ktorých možno efektívnejšie zapojiť svalové reťazce a dosiahnuť lepšiu stabilitu. Dýchanie je smerované do oblasti posledných rebier, bráničové, s nádychom nosom a výdychom ústami. Pri výdychu rebra smerujú dole a do strán, nasleduje vzopretie o oporné body, teda korene dlaní a špičky prstov na nohách. S napriamčeným chrbtom a zachovaním východisko-

vého postavenia v horných a dolných končatinách sa odliepajú kolená od podložky. Výdrž v pozícií a opakovania cviku si každý zvolí podľa fyzickej zdatnosti.

2. Veľký medveď

Východisková pozícia je rovnaká ako pri cvičení 1. Nádych tiež prebieha vo východiskovej polohe, s výdychom sa kolená odliepajú od podložky do mierneho pokrčenia, tentoraz však panva smeruje nahor, jej postavenie je vyššie ako úroveň hlavy. Ruky sa nenachádzajú pod ramennými kĺbmi. Dôležité pri tomto cviku je stále udržiavanie napriameného trupu, hlavy v predĺžení trupu a panvy v neutrálnej pozícií. Ak sa panva začne preklápať dopredu alebo dozadu, treba znížiť jej polohu a zväčšiť pokrčenie kolien.

3. Vysoký šikmý sed

Trup je šikmo naklonený voči podložke s oporou o pravú ruku. Oporou je koreň dlane, prsty sú mierne pokrčené a rozťahnuté. Lakeť je taktiež mierne pokrčený s lakťovou jamkou smerujúcou

vpred. Ramenný kĺb smeruje od uší dole s lopatkou prítahujúcou sa k chrbtici. Poloha celej pravej hornej končatiny je vo vonkajšej rotácii, pre optimálnejšiu polohu hrudníka. Os panvy, dolných rebier a os ramien sú rovnobežné a zároveň šikmé voči podložke. Rovnako ako v cvičení 1 treba dbať na napriamenie trupu. Uhly v kĺboch pravej nohy, teda v bedrovom, kolennom a členkovom

kĺbe, sú 90° a celá končatina spočíva na podložke. Ľavá noha na podložke položená nie je, ale tiež zachováva 90° v bedrovom, kolennom a členkovom kĺbe. Predstavuje ďalší oporný bod šikmého sedu, prostredníctvom opory o pätu, pričom prsty nohy smerujú nahor a nedotýkajú sa podložky. Posledný oporný bod sa nachádza na ľavej ruke, ktorá sa opiera nad kolonom ľavej nohy. Rovnako platí, že prsty sú mierne pokrčené a rozťahnuté, opora je o koreň dlane, lakeť mierne pokrčený s lakťovou jamkou smerujúcou vpred. Ramenný kĺb sa ťahá od uší smerom nadol a dozadu.

V správnom nastavení polohy vysokého šikmého sedu prebehne nádych v základnej pozícií. Pri výdychu dochádza ku vzopretiu sa o všetky tri oporné body. Dôležité je neustále kontrolovanie panvy, udržiavanie napriameného trupu a postavenia. Pri prvých tréningoch môžeme trénovať najmä nastavenie jednotlivých segmentov voči sebe a mierne sa usilovať odlepiť pravý sedací sval od podložky. Po niekoľkých tréningoch možno postupne zdvíhať panvu vyššie od položky.

Andrea Holíková, Dávid Líška

OBRANA • Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Ročník XXXI.
• č. 7/2023 • Redakčná uzávierka 26. 6. 2023 • Do výroby zadane 30. 6. 2023
• Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 30 30 37, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 30 30 38, 0903 820 847, e-mail: pavel.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 30 30 39, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk
• Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ
• Adresa: Mesačník OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

por. Mgr. Dominika Koreňová
psychologička,
11. mechanizovaný prápor Martin

Zjedz žabu hneď zrána!

Spravím to zajtra. Používate toto slovné spojenie častejšie, akoby ste chceli? Slovo *prokrastinácia* označuje doslova chorobné odkladanie dôležitých úloh na neskôr, „na správny čas“. Podľa čoho môžeme definovať kedy nastane ten „správny čas“? Zajtra, o týždeň alebo ako sa hovorí „o päť minút dvanásť“? Typický prokrastinátor je s väčšinou pracovných úloh hotový včas, avšak tlak, ktorý vzniká pri snahe stihnúť prácu na poslednú chvíľu, v ňom vyvoláva zbytočnú úzkosť a znižuje kvalitu konečného výsledku. Skúsme si bližšie priblížiť, prečo je prokrastinácia jedným z úhlavných nepriateľov efektívneho pracovného dňa.

Predstavte si, že potrebujete pracovať a dokončiť naozaj dôležitú úlohu. Namiesto toho chytíte do rúk telefón a tancujete palcom po displeji, skontrolujete e-mail, aj keď ste ich skontrolovali pred niekoľkými sekundami, alebo začnete reorganizovať svoj pracovný priestor. Žiadna z týchto činností nie je v konečnom dôsledku produktívna. Tá jediná podstatná úloha, ten strašiak v pozadí, na vás stále čaká. Prokrastinácia spočíva v neschopnosti odolať aktuálnym pôžitkom, čo určuje vôľa orientovaná na prítomnosť. To znamená, že činnosti, ktoré je potrebné urobiť, sú nahrádzané aktivitami prinášajúcimi krátkodobý pôžitok v prítomnosti.

Prokrastinácia neznamená nečinnosť. Jedinec, ktorý prokrastinuje, síce nerobí úlohy, ktoré by mal, ale má mnoho iných aktivít, ktoré vyplňajú jeho čas a teda sa nepovažuje v pravom slova zmysle za lenivca. Nepriateľa pod pojmom prokrastinácia poznáme, teraz je na čase s ním začať bojovať. Skúsme nasledujúcu jednoduchú techniku:

ZJEDZ ŽABU HNEĎ ZRÁNA!

Určíme si jednu až päť vecí, ktoré potrebujeme počas dňa urobiť, a vyberme si najneprijemnejšiu úlohu, do ktorej sa nám vôbec nechce. Práve táto predstavuje škaredú a slizkú žabu, ktorú potrebujeme zjesť, čo znamená začať na nej pracovať hneď ráno. Ak ju zvládneme urobiť, tak zvyšok nášho dňa bude oveľa príjemnejší.

Väčšina ľudí to robí naopak a tak sú v neustálom strese a v nepohodlí.

Obranný úsek Jaseň

Do bojov na frontoch Slovenského národného povstania z taktických skupín
1. čs. armády na Slovensku ako posledná vstúpila I. taktická skupina
(krycí názov Kriváň) pplk. J. Tlacha.

Zamaskovaný improvizovaný pancierový vlak Hurban

Pri svojom vzniku 10. 9. 1944 dostala úlohu prehradiť smery: a) Malý Šturec – Harmanec v priestore Vtáčnik – Diel – Berákov; b) Veľký Šturec – Staré Hory v priestore Vyšná Revúca – Šturec; c) Zvolen – Banská Bystrica v priestore Kremničky; d) Brezno n/Hronom – Banská Bystrica v priestore Šalkovej. K jej bojovému zasadeniu došlo až po ústupe jednotiek V. taktickej skupiny z Turca, keď mala zabrániť prieniku jednotiek nemeckej 178. divízie Tatra do Harmaneckej doliny a k Banskej Bystrici cez horské priechody Malého Šturca a zároveň zabrániť preniknutiu nepriateľských jednotiek do boku a tyla IV. taktickej skupiny brániacej prístupy ku Kremnici. Za veliteľa obranného úseku Malý Šturec (krycie meno Jaseň) veliteľ armády gen. J. Golian 22. septembra vymenoval pplk. žandárstva A. Júnyho. Do jeho podriadenosti v tom čase prešli pešie prápory kpt. A. Vitalaya, kpt. J. Štubniaka, kpt. I. Živčáka, ktorého 25. septembra vystriedal kpt. J. Vražda a delostrelecký oddiel mjr. J. Dobrovodského.

Ťažké boje

K prvému bojovému kontaktu jednotiek obranného úseku Jaseň s nepriateľom došlo 25. septembra, keď jednotky 178. divízie Tatra obsadil obce Rakša, Turčiansky Michal a Štubnianske Teplice (dnes Turčianske Teplice). Ich útok na obranné pozície práporov kpt. Vitalaya a kpt. Štubniaka v priestore Horná Štubňa – Čremošné – Háj sa začal ráno 4. októbra. Prápor kpt. Štubniaka neodolal tlaku nemeckých jednotiek a začal ustupovať do údolia potoka Žarnovica, pričom so sebou strhol aj časť jednotiek práporu kpt. Vraždu. Postup nepriateľa na pravom krídle obranného úseku obchvatom od Čremošného ohrozil obranu práporu

kpt. Vitalaya a preto sa jeho veliteľ pred poľudním rozhodol ustúpiť do priestoru výšin Andrejová, Flochová a Svrčinník, východne od Hornej Štubne. Pri pokračovaní útoku na Malý Šturec nemecké jednotky pri výšinách Diel a Berákov narazili na tvrdý odpor práporu letcov pod velením kpt. I. Haluzického, ktorý bol do tohto priestoru zasadený zo zálohy veliteľa I. taktickej skupiny. Napriek tomu sa im podarilo obsadiť západné svahy týchto výšin a oblúk železničnej trate pred stanicou Čremošné, pred ktorou im prístup zo západu prehradila rota leteckej školy z Banskej Bystrice pod velením por. Petrovského zo zálohy veliteľa armády. Avšak rozhodným protiútokom leteckých rôt, podporovaných paľbou improvizovaného pancierového vlaku Hurban pod velením kpt. M. Ďuriša – Rubanského, nepriateľské jednotky zo západných svahov výšin Diel a Berákov vytláčili do údolia Čierna voda. Boje, poznačené značnými stratami na oboch stranách, pokračovali v tomto priestore aj 5. a 6. októbra. Do ich priebehu výrazne zasiahol prápor kpt. V. Hlaváča, ktorý 5. októbra posilnil preriedené jednotky kpt. Haluzického a 7. októbra

prevzal hlavnú zodpovednosť za obranu Malého Šturca. Pilotov kpt. Haluzického odoslali na letisko Tri Duby, odkiaľ ich sovietske letectvo prepravilo do ZSSR a z príslušníkov pozemného personálu bola vytvorená rota pod velením npor. R. Hurbana, ktorá na Malom Šturci bojovala až do 27. októbra.

Ustúpili až na rozkaz

Na konci prvej dekády októbra 1944 sa obrana úseku Jaseň stabilizovala na čiare výšin Svrčinník – Flochová – Andrejová – Diel – Lopušná. Až do začiatku generálneho útoku nemeckých vojsk proti povstaleckým silám tu obe bojujúce strany viedli len bojovú činnosť miestneho významu, ktorá v priestore Malého Šturca nevedla k žiadnym podstatnejším zmenám. Na konci druhej dekády októbra sa 178. divízia Tatra pripojila ku generálnemu útoku nemeckých vojsk z čiar Kremnica – Horná Štubňa s úlohou postupovať cez Malý Šturec na Banskú Bystricu. Ani v nasledujúcich dňoch sa však jej jednotkám rozvrátiť povstaleckú obranu na tomto smere nepodarilo. Prápory kpt. Vitalaya, kpt. Hlaváča a kpt. Vraždu odolávali ich útokom až do 27. októbra. Deň predtým veliteľstvo 1. čs. armády na Slovensku odišlo z Banskej Bystrice na Donovaly a ráno 27. októbra do Banskej Bystrice vstúpili nemecké okupačné jednotky. V tejto situácii veliteľ I. taktickej skupiny plk. J. Tlach 27. októbra o 12.30 hod. vydal práporom obranného úseku Jaseň rozkaz na ústup do hôr.

V noci z 28. na 29. októbra a v ďalších dňoch ústupu do hôr jednotky obranného úseku Jaseň prestali existovať ako organizované celky a časť ich príslušníkov prešla k partizánom.

doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc.
Vojenský historický ústav

Kapitán Ivan Haluzický

Kapitán Martin Ďuriš – Rubanský

Kapitán Vladimír Hlaváč

Americký balíček prvej pomoci

V múzejnej zbierke č. XIII – Zdravotnícky materiál sa nachádza nenápadný predmet americkej proveniencie: olivovo zelená bakelitová krabička, ktorá sa zmestí do dlane, prípadne menšieho vrečka na odev. Patrila do výbavy prvej pomoci jednotlivca v poľných podmienkach.

Vyobrazený zbierkový predmet pochádza zo zbierky vojnového veterána plukovníka Nikolaja Tegzu – zakladateľa expozície Siene cti a slávy v Akadémii ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Exponát zaradili do zbierok Vojenského historického ústavu – Vojenského historického múzea Piešťany v roku 2017.

Zdravotnícka konzerva

Začiatkom 20. storočia sa okrem zmien vo vedení vojenských konfliktov zmenila aj výbava vojaka – jednotlivca. Bola to svojím spôsobom reakcia na zavádzanie čoraz ničivejších zbraní, ktoré spôsobovali oveľa väčšie straty na životoch a množstvo zranení. Postupne sa začali objavovať zdravotnícke pomôcky, ktoré vojakom poskytovali možnosť základného ošetrovania – a to aj svojpomocne, v poľných podmienkach.

Bola to snaha zachrániť priamo na bojovom poli čo najviac zranených do príchodu vojenských zdravotníkov. Americká armáda používala tzv. balíčky alebo krabičky prvej pomoci už od roku 1906 vo všetkých vojnových konfliktach.

Pôvodne boli balené vo vzduchotesnom mosadznom obale. Balenie malo zabezpečiť ochranu sterilného obväzu proti kontaminácii. Otvárало sa ako konzerva – zatiahnutím za poistku – tzv. D-ring (D-prstenec). Krabička sa otvorila na dve polovice a vnútri skrývala trojdielny obsah: dva kusy sterilných

obväzov a k nim prislúchajúce zatváracie špendlíky.

Miliónové série

Takéto konzervy masovo produkovali v USA počas prvej svetovej vojny a najmä po priamom vstupe americkej armády do vojny v Európe. Vtedy ich vyrobili niekoľko miliónov. „Konzervy prvej pomoci“ nosili vojaci v špeciálnom puzdre na opasku pistole.

V medzivojnovom období sa americká vláda zaoberala zlepšovaním armádneho poľného výstroja. Výnimkou neboli ani balíčky prvej pomoci. Výskumom sa zaoberali laboratória pri Medical Field Service School, Carlisle Barracks, Pennsylvánia. Začal sa v roku 1922 a jeho výsledkom bol vznik balenia s názvom First-Aid Packet, U. S. Government, Carlisle Model.

Prvý typ obväzov Carlisle Bandage obsahoval obal vyrábaný z lisovanej mosadze štvorcového tvaru. Prvé verzie neobsahovali sulfonamidové antibakteriálne liečivo Sulfanilamid, ktoré sa pribalovalo až od roku 1941. Krabička bola natretá farbou amerického olivového odtieňa. Mosadzné balenia však začali byť kvôli nedostatku surovín nevhodné. Preto sa od marca 1941 začali vyrábať „lekárničky“ z medi. Nebol to však dobrý krok, lebo sa ukázalo, že meď je ešte vzácnejšia a pre potreby obranného priemyslu dôležitejšia ako mosadz. Istým riešením tejto situácie bolo využitie ocele, prípadne cínu pri lisovaní krabičiek. Po krátkom čase toto riešenie za-

vrhol úrad War Production Board (Rada pre vojnovú výrobu). Nakoniec sa ako východisko z núdze začali obväzy typu Carlisle baliť do voskového papierového obalu. Ani to však nebolo ideálne riešenie.

Od mosadze k plastom

Novinkou a praktickým riešením tohto problému sa ukázalo až využitie plastov, ktoré v tom období nastupovali do mnohých odvetví priemyslu a výroby. Na jeseň 1941, keď sa začali pribalovať obálky so Sulfanilamidom, prišla spoločnosť Tennessee Eastman Corporation s plastovým obalom vyrobeným z bakelitu, takzvaného Tenitu.

Bakelitové obaly síce zabezpečovali dostatočnú sterilitu, avšak boli relatívne krehké. Vyrábala ich firma Acme Cotton Products Co., Inc. Produkcia sa naplno rozbehla v roku 1943 a po čase sa zastavila v dôsledku zvýšených nárokov vládneho zdravotného oddelenia Medical Department.

Na naše územie sa balenia Carlisle začali dostávať počas pomoci Spojencov v Slovenskom národnom povstaní v septembri 1944. Nie je však isté, či konkrétny predmet nebol získaný na zberateľské účely až v druhej polovici 20. storočia. Ide o model z roku 1943, ktorý vyrobila firma ACME Cotton Products Co., Inc., sídliaca v New Yorku.

Mgr. Jerguš Váry

Vojenský historický ústav – VHM Piešťany

Foto: VHM

PRIDAJ SA K ELITE -
OZBROJENÝM SILÁM SR

**MNOHO PROFESÍÍ,
JEDNO POSLANIE**

BUDEMVOJAK.SK

